

Zwerfjongeren Maastricht

juni '17

DEFFINITIEF

Gemeente Maastricht

Datum	26 maart 2018
Opdrachtgever	Gemeente Maastricht Team Welzijn, Zorg, Gezondheid en Zelfsturing Joan Beemer T 043 350 5426 Email: joan.beemer@maastricht.nl
Opdrachtnemer	Gemeente Maastricht Team Onderzoek en Statistiek Olga van Belle T 043 350 5675 E-mail: olga.van.belle@maastricht.nl Marion Matthijssen T: 06 - 226 46 988 E: info@marionmatthijssen.nl

---

Inhoudsopgave

0	Samenvatting.....	5
1	Inleiding.....	6
	1.1 Achtergrondinformatie	6
	1.2 Onderzoeksvragen	6
	1.3 Leeswijzer	6
2	Werkwijze.....	7
	2.1 Deskresearch en gesprekken	7
	2.2 Deskresearch.....	7
	2.3 Gesprekken	8
3	Resultaten.....	9
	3.1 Aantallen en kenmerken zwerfjongeren	9
	3.2 Gesprekken	14
4	Conclusies en aanbevelingen	32
	4.1 Aantallen en kenmerken zwerfjongeren in Maastricht.....	32
	4.2 Problematiek leefgebieden en ondersteuningsbehoeften	33
	4.3 Aanbevelingen	37
5	Bijlagen.....	42
	5.1 Lijst met geïnterviewden	42
	5.2 Gesprekshandleiding.....	44

o Samenvatting

In het onderzoek zijn de volgende vier onderzoeksvragen beantwoord:

1. Hoeveel zwerfjongeren maken jaarlijks gebruik van (één van) de bij de gemeente bekende opvangplekken (Credohuis, Kamers met Kansen en pension Jekerzicht) in Maastricht?
2. Welke kenmerken zijn bekend over deze jongeren die gebruik maken van de opvangplekken?
3. Op welke leefgebieden hebben deze jongeren ondersteuningsbehoeften?
4. Waar hebben de zwerfjongeren behoefte aan wat betreft hulpverlening, opvang en interventies?

Het onderzoek schetst een beeld van een zeer heterogene groep waar eigenlijk geen standaard behandeling of aanpak voor te maken is. Gebleken is dat in 2016 in totaal 51 jongeren gebruik hebben gemaakt van één van de bekende opvangplekken in Maastricht. Het aantal aanmeldingen ligt echter fors hoger, ruim twee keer zo hoog. De overgrote meerderheid van de zwerfjongeren heeft de Nederlandse nationaliteit en is van mannelijk geslacht. Het onderzoek laat echter ook zien dat de uitstroom het laatste jaar, met name bij Jekerzicht –dat de zwaarste gevallen opvangt- stagneert. Ook het aantal positieve afsluitingen van trajecten daalt. Uit de gesprekken met jongeren en begeleiders blijkt dat de zwaarte van problematiek bij de jongeren hier wel een (grote) rol in speelt; er zijn steeds meer jongeren met verstandelijke beperkingen, gedragsproblemen en/of onderliggende diagnoses.

De behoefte van de jongeren ligt vooral op financieel gebied en huisvesting, en in iets mindere mate bij dagbesteding, een sociaal netwerk en geestelijke gezondheid. De behoefte verschilt echter wel per opvangplek, voor sommige zwaardere gevallen zijn de behoeftes ook niet altijd realistisch (zoals bijvoorbeeld zelfstandig wonen). Ook bleek uit het onderzoek dat de behoeftes van de jongeren zich vooral richten op de korte termijn: hoe komen ze aan inkomen, hoe komen ze de dag door en hoe regelen ze hun praktische zaken voor die dag. Daar moet eerst aan worden gewerkt voordat ze vooruit in de toekomst kunnen/durven kijken.

Vanuit de begeleiding is er onder andere behoefte aan minder bureaucratie, een betere doorstroming, betere samenwerking tussen de opvangplekken door middel van een soort centraal registratiepunt en de inzet (en erkenning) van ervaringsdeskundige in de begeleiding.

De aanbevelingen die op basis van het onderzoek gedaan kunnen worden zijn in lijn met de behoeften. Een greep uit de aanbevelingen is het organiseren van een ‘achterdeuroverleg’ voor de uitstroom van jongeren, het serieuzer nemen van ervaringsdeskundigen en hen ook de erkenning geven die ze verdienen voor hun werk, het mogelijk maken om out of the box te mogen/kunnen denken vanwege de heterogene groep waarmee men te maken heeft, de doorstroom bevorderen en geen lege bedden meer hebben en tot slot meer aandacht voor preventie.

1 Inleiding

1.1 Achtergrondinformatie

Net als in andere gemeenten, is er ook in Maastricht een groep jongeren die geen vaste woon- of verblijfplaats heeft. Deze jongeren wonen (tijdelijk) bij vrienden, in opvanghuizen, op straat of bijvoorbeeld bij onbekenden. Deze groep heeft uiteenlopende problematiek en evenzo uiteenlopende behoeften, bijvoorbeeld wat betreft hulpverlening en ondersteuning.

Landelijk wordt de volgende definitie gehanteerd voor zwerfjongeren:

“Jongeren tot 23 jaar die feitelijk of residentieel dakloos zijn met meervoudige problemen.”

Ten behoeve van het onderzoek wordt deze definitie als volgt afgebakend:

“Jongeren in Maastricht van 18 tot 23 jaar die op meer dan één leefgebied van de zelfredzaamheidsmatrix (ZRM)¹ een probleem hebben/ervaren en die niet thuis (bij ouders of opvoeders) of zelfstandig wonen, maar, al dan niet tijdelijk, verblijven in één van de drie volgende opvanglocaties in Maastricht:

- *Pension Jekerzicht;*
- *Credo Huis Maastricht;*
- *Jongerenfoyer Maris Stella/Kamers met Kansen.”*

De gemeente Maastricht constateert een tekort aan informatie op het gebied van:

- Het aantal zwerfjongeren en hun kenmerken;
- De leefgebieden waar de zwerfjongeren problemen ervaren (schuldenproblematiek / scholing / huisvesting et cetera);
- De behoeften van de zwerfjongeren wat betreft hulpverlening/interventies.

Om vanuit de gemeente(n) deze jongeren de juiste hulp en ondersteuning te kunnen bieden, is het noodzakelijk inzicht te krijgen in onderstaande vragen.

1.2 Onderzoeksvragen

Op basis van bovenstaande kunnen de volgende onderzoeksvragen worden geformuleerd:

1. Hoeveel zwerfjongeren maken jaarlijks gebruik van (één van) de bovengenoemde opvangplekken in Maastricht?
2. Welke kenmerken zijn bekend over deze jongeren die gebruik maken van de opvangplekken?
3. Op welke leefgebieden hebben deze jongeren ondersteuningsbehoeften?
4. Waar hebben de zwerfjongeren behoefte aan wat betreft hulpverlening, opvang en interventies?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de werkwijze beschreven. In hoofdstuk 3 worden de resultaten van de zogenaamde deskresearch besproken alsook de resultaten van de kwalitatieve analyse. Tot slot bestaat hoofdstuk 4 uit een conclusie waar de onderzoeksvragen beantwoord worden en worden de aanbevelingen besproken die voortkomen uit het kwalitatieve onderzoek. De bijlage bevat een lijst met geïnterviewde personen en de bij de interviews gebruikte gesprekshandleidingen.

---

¹ Deze zijn: inkomen, dagbesteding, huisvesting, gezinsrelaties, geestelijke gezondheidszorg, fysieke gezondheid, verslaving, vaardigheden bij activiteiten van het dagelijks leven (ADL), sociaal netwerk, maatschappelijke participatie en justitie.

2 Werkwijze

2.1 Deskresearch en gesprekken

Voor de rapportage over zwerfjongeren in Maastricht is een gecombineerde onderzoeksopzet gebruikt.

- Deskresearch betreffende de cijfers van de opvanglocaties.
- Kwalitatieve analyse op basis van gesprekken met zwerfjongeren, ouders van zwerfjongeren, ervaringsdeskundigen en betrokken medewerkers van de opvanglocaties.

2.2 Deskresearch

Om antwoord te geven op de eerste twee onderzoeksvragen, heeft O&S een zogenaamde deskresearch uitgevoerd. Bestaande documenten aangaande de drie opvanglocaties (jaarrapportages, jaarcijfers, subsidieverantwoordingen, en dergelijke) zijn geanalyseerd op informatie over aantallen en kenmerken van de jongeren die zij opvangen. Naast documentatie die al beschikbaar was, is een online zoekactie uitgevoerd op internet naar cijfers over aantallen zwerfjongeren. Deze zoekactie diende tevens als voorbereiding en basis voor de gesprekshandleiding voor het kwalitatieve deel van de opdracht (beantwoording van onderzoeksvragen 3 en 4, zie paragraaf 2.3). Aanvullend is een aantal vragen gesteld aan coördinatoren van de drie opvanglocaties, daar waar de documenten onvoldoende tot antwoorden leidden.

Beschikbare documenten

De beschikbare jaarrapportages, jaarcijfers en verslagen ter verantwoording van ontvangen subsidie van de drie opvanglocaties/ aanbieders van opvang- en ondersteuning aan zwerfjongeren in Maastricht zijn bestudeerd om inzicht te krijgen in de aantallen zwerfjongeren en hun kenmerken.

Online deskresearch

Aanvullend is een online onderzoek uitgevoerd naar documenten en informatie op internet. Trefwoorden: Zwerfjongeren, dakloze jongeren, aantallen, Limburg, Maastricht, ondersteuning, behoeften, problemen.

Het deel van de informatie dat bruikbaar is aangaande onderzoeksvragen 1 en 2 is weergegeven bij de resultaten in hoofdstuk 3.

Concrete vragen

Om ontbrekende informatie aan te vullen over aantallen en kenmerken van Maastrichtse zwerfjongeren zijn de coördinatoren van de drie opvanglocaties benaderd via e-mail voor de beantwoording van een aantal vragen. Alle drie de locaties hebben op dit verzoek gereageerd. Uit onderstaande set vragen werden per locatie de relevante vragen geselecteerd en voorgelegd

I. Bezetting

1. Hoeveel opvangplekken (bedden/kamers) hebben jullie?
2. Wat was in 2016 de gemiddelde bezettingsgraad?
3. Waren er bepaalde dal- of piekmomenten wat betreft bezetting?
4. Heeft u daar een verklaring voor?
5. Wat was de gemiddelde bezettingsgraad in 2015 en 2014?

II. Aantallen

1. Heeft u cijfers over 2016 over aantallen aanmeldingen en opnames?
2. Weet u de gemiddelde verblijfsduur (bijvoorbeeld in dagen) in 2014-2015-2016?
3. Kunt u iets vertellen over de ontwikkeling in de aantallen in de afgelopen jaren? Ziet u een toename of afname? Of blijft het aantal de laatste jaren stabiel? Welke verwachtingen voor de toekomst heeft u?

III. Kenmerken jongeren

1. Kunt u het volgende aangeven over de groep jongeren die jullie onderdak bieden:
  - a. De verdeling jongens – meisjes
  - b. De leeftijd van de jongste jongere en van de oudste jongere
  - c. De gemiddelde leeftijd van de hele groep jongeren
  - d. Het aantal keren dat jongeren gemiddeld opnieuw in opvang zijn gekomen
  - e. Overige kenmerken van deze jongeren

2.3 Gesprekken

In de periode tussen 3 en 18 mei 2017 is door onderzoekster Marion Matthijssen gesproken met elf jongeren in de leeftijd van 18 – 23 jaar vanuit verschillende instellingen en/of nachtopvang, met twee (pleeg)ouders, drie ervaringsdeskundigen (waarvan er twee een jongere hebben opgevangen) en acht hulpverleners/begeleiders vanuit vijf verschillende instellingen.

In de gesprekken zijn de jongeren bevraagd over hun problematiek, ondersteuningsbehoeften en de behoefte aan wat betreft hulpverlening, opvang en interventies. Het doel is om inzicht te krijgen in de problematiek en ondersteuningsbehoeften van jongeren.

Met de jongeren, ervaringsdeskundigen en (pleeg)ouders zijn individuele gesprekken gevoerd. Aanvankelijk was het in dit onderzoek de bedoeling om een of meerdere focusgroepen te organiseren met ouders van de jongeren. Maar dat bleek erg lastig. Met de begeleiders is een focusgroep georganiseerd. De begeleiders hebben een breder beeld geschetst van de problematiek, de ondersteuning en ondersteuningsbehoeften gebaseerd op meerdere jongeren.

In de bijlage is een overzicht opgenomen van alle geïnterviewde personen.

Ter voorbereiding op de gesprekken en ten behoeve van het verloop van de gesprekken is op basis van de online research (paragraaf 2.2) een gesprekshandleiding opgesteld. Zie de bijlagen. Alle gesprekken zijn gevoerd aan de hand van deze gesprekshandleiding.

De individuele interviews en de focusgroepen zijn naderhand door Marion Matthijssen uitgewerkt en ter verificatie teruggekoppeld aan de geïnterviewden. Alle gespreksverslagen vormen de basis voor de resultaatbeschrijving in het volgende hoofdstuk.

3 Resultaten

3.1 Aantallen en kenmerken zwerfjongeren

In onderstaande resultaten staat in het algemeen informatie genoemd en per opvanglocatie over aantallen en kenmerken van zwerfjongeren. De informatie uit de documentatie en de antwoorden vanuit de opvanglocaties zijn zoveel als mogelijk gecombineerd.

3.1.1 Algemeen

Heineke (2007) geeft aan dat het aantal zwerfjongeren in Limburg 4 op de 10.000 inwoners betreft. Schattingen geven aan dat er gemiddeld in Nederland per 10.000 jongeren tussen de 15-25 jaar, 26 zwerfjongeren zijn: 0.26%.

Volgens Credo Huis kennen in Maastricht meer dan 200 jongeren tussen de 18 en 24 jaar een zwerfend bestaan. Verder meldt Credo dat in Nederland zo'n 10.000 jongeren als zwerfjongere zijn geregistreerd en dat dit er in werkelijkheid veel meer zijn (presentatie, februari 2015). Het is onduidelijk waar zij deze aantallen op baseert.

3.1.2 Credo huis – Stichting Credo Ministeries

Het Credo huis in Maastricht is geopend in februari 2013. Dit is een woning voor 6 jongeren. Jaarlijks stromen ongeveer 10 jongeren door. Het slagingspercentage is ca. 90%. Geslaagd houdt in dat jongeren doorstromen naar volledige zelfstandigheid of doorstromen naar een vervoltraject. Bijvoorbeeld ambulante hulpverlening.

Cijfers

De gemiddelde bezettingsgraad van het Credo huis is 5,3 jongeren in 2016. In 2015 was dat 5,5 en in 2014 5,6. Dat betekent dat het Credo huis nagenoeg volledig bezet is. De bezetting kent de afgelopen drie jaren geen specifieke dal- of piekmomenten. Begin 2017 zien ze dat de aanmeldingen wat minder zijn. Waar dit aan te wijten valt, kunnen ze niet aangeven. In 2014 zijn elf jongeren opgenomen/geholpen gedurende het jaar; in 2015 waren dat vijftien jongeren en in 2016 waren dat elf jongeren.

In 2016 zijn zes jongeren doorgestroomd nadat ze het programma hebben 'afgerond'. Vijf jongeren hebben eerder het huis verlaten tegen het advies van het Credo huis in. Deze jongeren zijn hun eigen weg gegaan door bijv. te gaan samenwonen met hun partner.

De gemiddelde verblijfsduur betreft 7,5 maanden in 2014, 4,5 maanden in 2015 en 5,2 maanden in 2016.

Kenmerken jongeren

1. Verdeling jongens-meisjes

- 2014: 2 meisjes en 9 jongens
- 2015: 8 meisjes en 7 jongens
- 2016: 6 meisjes en 5 jongens

2. Leeftijd

In het gehele verblijf in de 3 jaren is de jongste 17 jaar en de oudste 24 jaar. Voorheen werden

ook jongeren onder de 18 opgenomen. Nu werken zij enkel met jongeren van 18 tot 25 jaar. De gemiddelde leeftijd van de hele groep jongeren is 18,5 jaar.

3. Doorstroming

Binnen het Credo Huis zijn er twee casussen geweest die ook weer in het Credo Huis voor een tweede verblijf hebben gezeten. Vier jongeren zijn doorgestroomd naar een andere stichting voor een vervolgtraject. Dit wel volgens een zogenaamde ‘warme overdracht’.

“Jongeren welke bij ons terecht komen zijn altijd thuisloos. Dit houdt in dat de relatie met ouders vaak problematisch is. Het Credo Huis werkt in principe niet met (te)zware contra-indicaties. Wel is het zo dat we in het Credo Huis wel eens jongeren met Borderline problematiek geholpen hebben alsook ADHD. Verslavingsproblematiek is ook wel eens aan de orde geweest. Op moment van spreken is de intakeprocedure iets strikter geworden daar we nu ook Beschermd Wonen-licht zijn en geen Basis.”

3.1.3 Kamers met kansen – JongerenFoyer Maris Stella

Kamers met kansen biedt tien opvangplekken. Deze tien kamers worden verhuurd door Servatius. Het betreft in principe geen crisisopvang. Vanaf begin 2016 is één plek permanent beschikbaar voor een jongere die zich (en waarvan zij denken dat het een goede kandidaat is) acute nood heeft. Deze plek wordt gehuurd door Trajekt en is een soort crisiskamer voor jongeren die zeker in het profiel lijken te passen maar die de intakeprocedure nog niet hebben afgerond.

De opzet is dat jongeren na minimaal één jaar en binnen twee jaar uitstromen naar zelfstandige woonruimte als zij hun traject positief hebben afgerond.

Cijfers

Van juli 2009 tot en met december 2013 zijn 171 jongeren aangemeld bij Kamer met kansen/ de Foyer. Daarvan zijn er 34 daadwerkelijk opgevangen (gedurende vier jaar en vijf maanden). Hiermee zit het huis niet vol. Gemiddeld melden zich 35 jongeren per jaar; daarvan worden gemiddeld zes jongeren opgevangen. Het aantal afhakers is groot. Gemiddeld verblijven jongeren anderhalf jaar in de Foyer.

In 2016 zijn meerdere kamers voor langere tijd niet verhuurd. Naar eigen schatting zijn in 2016 gemiddeld genomen zes kamers in gebruik.

In 2014 en 2015 is de bezetting 11 jongeren (9 jongerens, 2 meisjes in 2014 en 8 jongens en 3 meisjes in 2015) en in 2016 12 jongeren (7 jongens en 5 meisjes). Dit betekent dat er gemiddeld in 2016 maar 6 van de 10 kamers in gebruik zijn genomen. Dat het aantal personen het aantal kamers overstijgt, heeft te maken met door- of uitstroom gedurende het jaar.

In 2015 hebben zich 44 jongeren aangemeld (14 meisjes en 30 jongens, voornamelijk 18-19 jaar), waarvan er vier doorgestroomd zijn naar de Foyer. Er waren tien jongeren van de 44 die de volledige procedure hebben doorlopen. De andere zes bleken nog niet te voldoen en zijn in portefeuille gehouden.

In 2015 zijn vijf jongeren (vier jongens, één meisje) uitgestroomd: één naar een woning van Radar met continuering van ambulante begeleiding, één jongere is doorgeleid naar Jekerzicht, twee zijn er uitgestroomd naar een kamer of woning zonder bemiddeling van woningbouwverenigingen en één jongere is doorgestroomd naar een appartement van een woningbouwvereniging.

Eind 2015 concludeert de Foyer dat regelmatig jongeren, die de hele procedure (positief) hebben doorlopen, toch afhaken omdat ze niet aan de basisvoorwaarden voldoen. Zo moet een jongere een

huurcontract ondertekenen bij Servatius en meteen de huur pinnen. Als een jongere dat niet kan op dat moment zoekt hij verder en raakt hij of zij soms uit beeld.

In 2016 start men met het huren van een kamer door Trajekt. Deze kamer kan dan gebruikt worden voor de eerste opvang terwijl de jongere samen met de wooncoaches werkt aan het oplossen van de belemmeringen waardoor reguliere doorstroom binnen het project mogelijk is. Soms zijn er jongeren die aan voorwaarden als inkomen en dagbesteding voldoen, maar zij staan niet open voor het krijgen van begeleiding van een externe partij. Bijvoorbeeld van Mondriaan bij verslavingsproblematiek. Dat kan een reden kan zijn dat er niet gestart wordt met het traject bij kamers met kansen.

In 2016 hebben 47 jongeren zich aangemeld waarvan 41 jongeren een rondleiding kregen. Hierna hebben 30 jongeren een afspraak gemaakt voor een intakegesprek.

“Jongeren moeten zelf een afspraak voor een intakegesprek maken, dus als ze geen contact meer opnemen dan nemen we aan dat ze geen interesse meer hebben. We hebben verder ook geen gegevens over deze jongeren.”

Er zijn elf jongeren afgevallen voor het eerste intakegesprek. Soms omdat de jongere geen inkomen heeft. Wij attenderen jongeren op andere vormen van opvang in stad. In sommige gevallen verwijzen wij actief door naar deze instanties of naar jongeren(maatschappelijk) werk. In 2016 is één jongere doorgestroomd naar studentenhuisvesting, één jongere is doorgestroomd naar een eigen woning via een woningbouwvereniging en twee jongeren zijn uitgestroomd zonder het traject te hebben afgerond.

Kenmerken jongeren

De meeste jongeren zijn 19 of 20 jaar. Een gemiddelde zou iets hoger zijn dan 19. Alle *uitstromende jongeren* zijn jongens. Over het geheel genomen was de jongste jongere 17,5 jaar en de oudste 26 jaar bij uitstroom.

- 2014: de jongste 18 jaar en de oudste 24 jaar
- 2015: de jongste 17,5 jaar en de oudste 25 jaar
- 2016: de jongste 18 jaar en de oudste 24 jaar

Voor de meeste jongeren is dit de eerste keer dat ze in opvang komen bij Kamers met kansen. Een aantal jongeren komt uit een andere opvang: verslavingszorg, psychiatrie en gevangenis. *‘Wij hebben ook jongeren die zijn doorgeleid vanuit credo-huis of Jekerzicht’,* aldus Kamers met kansen.

Van alle jongeren die van 2014-2015-2016 bij Kamers met kansen gewoond hebben, hebben vier jongeren eerder bij Jekerzicht gewoond, één eerder bij het Credo huis, één in een opvang voor minderjarige asielzoekers bij Xonar en één in een jeugdgevangenis.

Kamers met kansen geeft aan dat meer en meer jongeren een verstandelijke beperking en/of gedragsproblemen hebben al dan niet met een onderliggende diagnose: pdd-nos, autisme spectrum stoornis, depressie, licht verstandelijke beperking, borderline. Daardoor hebben meer jongeren naast het wonen externe ambulante begeleiding. In de afgelopen drie jaren is meer dan de helft van de jongeren gekenmerkt door het hebben van een of andere beperking.

“Soms wordt die extra begeleiding door ons in gang gezet, omdat we weten dat als ze uitstromen, ze het niet gaan redden. Ze zijn niet weerbaar en weten niet waar ze met moeilijke post heen moeten; ze zijn niet in staat om gezond te leven (denk aan hygiëne maar ook aan wat ze eten).”

“Wat opvalt is dat er regelmatig jongeren bij ons aankloppen die speciaal onderwijs gevolgd hebben.”

Externe begeleiders komen van Radar en van Radar in uitvoering. De Gemeente subsidieert Trajekt voor de coördinatie van Kamers met Kansen (Jongerenfoyer) en Xonar voor de ambulante begeleiding

op basis van de werkelijk ingezette begeleidingsuren. Verder geeft Kamers met kansen aan dat jongeren vaak uit een gebroken gezin komen. In die gevallen is er vrijwel altijd sprake van spanning tussen de nieuwe partner van de ouder en de jongere. De meeste jongeren zijn autochtoon. Voor meer informatie over Kamers met kansen, zie bijlage 1.

3.1.4 Pension Jekerzicht van Koraal Groep / Gastenhof

Cijfers

In Tabel 1 staan de gegevens over aantallen jongeren dat verblijft bij pension Jekerzicht van Koraal Groep / Gastenhof, gebaseerd op de cijferoverzichten van pension Jekerzicht van 2012 tot en met 2016. Het gaat om informatie over aantallen aanmeldingen, opnames, doorplaatsingen en ontslagen, en over informatie over verblijfsduur, gemiddelde begeleidingstijd en begeleidingsduur e.d.. Jekerzicht neemt jongeren op, maar biedt ook ambulante begeleiding, ondersteuning bij Begeleid Zelfstandig Wonen (BZW) groepsbegeleiding en individuele trajectbegeleiding (richting school, opleiding, werk, wonen, etc.).

Tabel 1. cijfers Pension Jekerzicht 2012-2015

	2012	2013	2014	2015	2016
Aanmeldingen	75	87	73	53	49
Afmeldingen	36	38	40	28	35
Wachlijst per 1 januari betreffend jaar	3	2	5	5	7
Wachlijst per 1 januari volgend jaar	2	5	5	7	3
Opnames*	40	46	33	23	18
<i>Pension Jekerzicht</i>	34	41	24	17	14
<i>Ambulant/ BZW</i>	6	5	9	6	4
Jongen/ meisje opname Jekerzicht	22/12	29/12	13/11	13/4	10/4
Interne doorplaatsingen**	2	6	2	4	3
Ontslagen	16	26	16	17	14
<i>Positieve beëindiging traject</i>	<i>n.b.</i>	19	14	11	7
<i>Negatieve beëindiging traject</i>	<i>n.b.</i>	7	2	6	7
Verblijfsduur gemiddeld (dagen)	139	110	179	262	259
Verblijf korter dan half jaar (%)	78%	79%	53%	51%	40%
Gemiddelde bedbezetting (jongeren)	13	13	16	16	12
Gemiddelde duur begeleiding (dagen)	199	222	280	356	354
Gemiddelde begeleidingstijd (uren)	84	84	86	75	68

* Een opname kan intern binnen Pension Jekerzicht zijn, of ambulant/BZW (Begeleid Zelfstandig Wonen).

** Een interne doorplaatsing is een overplaatsing van een jongere vanuit de ambulante begeleiding naar opname in het pension of naar Begeleid Zelfstandig Wonen, of vanuit BZW naar ambulant of het pension, of vice versa. In deze tabel gaat het om alle doorplaatsingen die resulteren in een opname in het Pension.

Uit Tabel 1 blijkt dat meer jongeren in de afgelopen jaren voor langere tijd in Pension Jekerzicht verblijven. Het aandeel jongeren dat binnen zes maanden weer uitstroomt, neemt af van 78-79% in 2012 en 2013 naar 40% in 2016. Dat betekent dat 60% van de jongeren langer dan zes maanden in het pension verblijft en niet uit-/doorstroomt.

De gemiddelde duur van de begeleiding neemt toe van 199 dagen naar 356 dagen in 2015 en 354 in 2016. Dat betekent dat in 2015 en 2016 jongeren gemiddeld gezien vrijwel het hele jaar opgenomen zijn geweest. En ook de gemiddelde verblijfsduur in dagen en de gemiddelde bedbezetting nemen toe in 2015. De periode die jongeren blijven lijkt dus steeds langer worden, terwijl de uitstroom lijkt te stagneren. In 2016 blijft de verblijfsduur ongeveer gelijk aan 2015, maar neemt de gemiddelde bedbezetting weer iets af tot 12 jongeren gemiddeld. Op dit moment (2017) zegt Gastenhof vol te zitten bij Jekerzicht. Dat wil zeggen dat alle 20 plekken/kamers zijn bezet. Er verblijven meer jongens dan meisjes in pension Jekerzicht en de begeleidingstijd in uren neemt in de laatste twee jaren af.

Kenmerken jongeren

In 2016 is de jongste jongere 18 jaar en de oudste 24 jaar. De gemiddelde leeftijd van alle jongeren in Pension Jekerzicht in 2016 is 20 jaar. Van de jongeren heeft 90% de Nederlands nationaliteit. De overige jongeren hebben de Turkse of Somalische nationaliteit. Over bijkomende (verstandelijke) beperkingen heeft Jekerzicht geen informatie. In 2016 zijn twee jongeren twee keer opgenomen in Pension Jekerzicht.

3.2 Gesprekken

In dit hoofdstuk worden de resultaten beschreven uit alle interviews met jongeren, ervaringsdeskundigen, ouders en begeleiders. In de beschrijving is ervoor gekozen om zo transparant mogelijk te rapporteren². De resultaten zijn beschreven per subdoelgroep. Dus de jongeren zijn per instelling beschreven, de ouders en de professionals apart. Dat heeft ermee te maken dat de problematiek en situaties van de jongeren per instelling behoorlijk wisselt. Verder zijn de situaties van de jongeren redelijk uitgebreid beschreven in paragraaf 3.2.3 tot en met 3.2.6. Dit geeft een goed beeld van de aanloop naar de hulpverlening, de (hulpverlenings-)geschiedenis van de jongeren. Achtereenvolgens wordt in dit onderzoek ingegaan op de verschillende instellingen die bij het onderzoek betrokken zijn (paragraaf 3.2.1), de situaties waarin jongeren verkeren (paragraaf 3.2.2), de ondersteuning aan jongeren (paragraaf 3.2.3), het toekomstperspectief van de jongeren (paragraaf 3.2.4) en de ouders die aan het woord zijn (paragraaf 3.2.5). De doelgroep en haar kenmerken zijn in de voorgaande sectie al beschreven.

3.2.1 De verschillende instellingen

Aan het onderzoek hebben zes verschillende instellingen meegedaan:

- ❖ Pension Jekerzicht: daar zijn vier jongeren geïnterviewd en drie begeleiders doen mee aan de focusgroep. Pension Jekerzicht biedt jongeren praktische hulp in de vorm van een slaapplek, dagbesteding en eten. Er is groepsbegeleiding (op tijd opstaan, hygiëne, op tijd slapen, etc.) en individuele trajectbegeleiding waarbij iedere jongere richting school, opleiding of werk wordt begeleid. Veel jongeren binnen pension Jekerzicht gebruiken – tegen de huisregels in- drugs en hebben geen dagbesteding in de vorm van school of werk. Jekerzicht biedt zelf dagbestedingsmodules aan (sporten, klussen, winkeltje etc.).
- ❖ Credohuis: daar zijn twee jongeren geïnterviewd. Twee andere jongeren komen niet opdagen tijdens het interview. Dit is opvangen door bij pension Jekerzicht een extra jongere te interviewen. Het Credohuis is een kleinschalige opvang met zes plaatsen vanuit een christelijke instelling. Er werken vier fulltime begeleiders. Ten tijde van het onderzoek wonen er maar twee jongeren. Belangrijk zijn 'liefde, tijd en aandacht' en dat is ook wat het pand uitstraalt: het is net een normaal woonhuis.
- ❖ Kamers met Kansen: daar zijn drie jongeren geïnterviewd, twee (pleeg)vaders van jongeren en twee begeleiders doen mee aan de focusgroep. Er wonen tien jongeren die onder begeleiding leren om zelfstandig te wonen. De jongeren die hier wonen moeten op zichzelf kunnen staan en een dagbesteding hebben.
- ❖ Ambulant team Levanto jongeren: een begeleider doet mee aan de focusgroep. Zij bieden ambulante begeleiding aan jongeren. Bestaat sinds kort.
- ❖ In2yourplace (onderdeel van Levanto): daar zijn twee jongeren en twee ervaringsdeskundigen geïnterviewd en één ervaringsdeskundige doet mee aan de focusgroep. Bij In2yourplace helpen dak-en thuisloze jongeren elkaar weer overeind.
- ❖ o800-HOME: de oprichtster van deze stichting doet mee aan de focusgroep. Het is een hulplijn voor jongeren met eerste hulpvragen. Ze werken vanuit de Stichting Feel Good Connected. Er werken tussen de 25 – 50 vrijwilligers. Veel van deze mensen worden ingezet op straat of gaan met de jongeren aan tafel zitten. Ze zijn in 2009 gestart en hebben ongeveer 570 jongeren (ook niet-zwerfjongeren) geadviseerd, geholpen en doorgestuurd. De stichting is momenteel bezig met een kantoor en het regelen van vier crisisbedden die 'drempelvrij' zijn.

---

² Deze sectie –inclusief conclusies en aanbevelingen- is een integrale weergave van de rapportage van Marion Matthijssen. Eventuele nuanceringen en/of aanpassingen door O&S zijn opgenomen in voetnoten.

3.2.2 Situatie van de jongeren

Er is geprobeerd om zicht te krijgen op de situatie van de jongeren. Dit is zowel gevraagd aan jongeren, ouders, begeleiders en ervaringsdeskundigen. Gevraagd is naar de huidige situatie van jongeren (hoe ziet hun leven eruit?), de aanloop naar de opvang, het sociaal netwerk van de jongeren en de gezondheid van jongeren. Eerst wordt hieronder de situatie geschetst van de jongeren en de ervaringsdeskundigen waarmee is gesproken.

Jongeren Jekerzicht

Eén 23-jarig meisje is 2½ jaar geleden bij Jekerzicht terecht gekomen en woont nu in het begeleid wonen traject van Jekerzicht waar ze in totaal 1 jaar mag wonen. Daarna is het de bedoeling dat ze geheel zelfstandig gaat wonen. Zij heeft momenteel geen werk, omdat ze in een transgenderproces zit (van man naar vrouw). In juli gaat ze beginnen met hormonen. In de toekomst wil ze graag een opleiding tot kapster volgen. In de afgelopen jaren is ze vooral bezig geweest met het afbetalen van haar schulden. De andere drie jongeren (twee jongens en een meisje) wonen pas een aantal maanden bij Jekerzicht. Het 19-jarig meisje werkt 32 uur per week in de horeca en doet vrijwilligerswerk bij Jekerzicht. De twee jongens zijn bezig met het regelen van een inkomen. De 19-jarige jongen wil een uitkering regelen. Om in aanmerking te komen voor een uitkering moeten ze bij Jekerzicht verplicht meedoen aan dagbesteding. Hij doet bij de dagbesteding alleen 'computeren of gamen'. Voor hem heeft deze dagbesteding geen meerwaarde, maar hij doet het omdat het moet. *'In het begin moet je wat dingen geregeld krijgen, dus dan zie ik het nut er nog wel van in. Maar nu kom ik hier en dan zitten we eigenlijk heel de dag een beetje te playstationnen en te wachten tot het 14.30u is'*. De 22-jarige jongen wil een baantje regelen om aan geld te komen. Hij heeft daarnaast ook een identiteitskaart en zorgverzekering nodig. Zijn plan is om daarna samen te gaan wonen met zijn vriendin en de politieopleiding te gaan doen.

Jongeren Credohuis

Een 18-jarig meisje woont sinds een maand bij het Credohuis en daarvoor bij haar moeder. Ze is lange tijd heen en weer verhuisd tussen het pleeggezin in Emmeloord en haar moeder in Maastricht. Ze is twee tot drie maanden niet naar school geweest, maar gaat na de meivakantie weer terug naar school. Ze doet een opleiding mediavormgeving. In de tussentijd heeft ze geprobeerd om *'een beetje tot mezelf te komen'*.

Een 23-jarig meisje is sinds maart 2017 weg uit het Credohuis en woont sinds anderhalve maand zelfstandig op kamers in Maastricht. Ze werkt veel als voedingsassistente in het ziekenhuis en wil in de toekomst haar opleiding tot verzorgende IG afmaken.

Jongeren Kamers met Kansen

Een 19-jarig meisje woont er sinds januari. Dat meisje studeert voor assistent-accountant. Ze wil graag zelfstandig wonen, maar dat gaat vanwege persoonlijke omstandigheden nog niet. Ze ziet haar vader regelmatig en gaat soms naar haar moeder die in de buurt van Amsterdam woont.

Een 20-jarig meisje woont er ruim een jaar, leert bij Kamers met Kansen om op eigen benen te staan. Ze heeft vooral hulp nodig bij koken en budgetteren. Nu wordt het tijd om door te stromen naar zelfstandig wonen. Ze werkt zo'n 45 uur per week bij Vodafone en heeft geen opleiding afgemaakt. In het weekend gaat ze naar haar vader in Sittard.

Een 23-jarige jongen woont er ook ruim een jaar en werkt fulltime bij Mc Donalds als hoofd Lobby. Daar is hij bezig met een opleiding tot gastheer. Hij wil binnen Kamers met Kansen graag nog doorstromen naar een meer zelfstandige unit, voordat hij echt zelfstandig gaat wonen.

Jongeren Daklozenopvang

Een 19-jarig meisje woont sinds kort in de nachtopvang van het Leger des Heils, op de Singel. Ze mag voordat ze in de nachtopvang komt eerst zes dagen in een studio van het Leger des Heils verblijven om 'tot rust te komen'. Daar wil ze vervolgens niet meer uit. Bij het Leger des Heils hebben ze acht plaatsen in de nachtopvang voor vrouwen vanaf 23 jaar. Voor dit meisje is een uitzondering gemaakt. *'Wat op die locatie zit, is het ergste van het ergste. Dan ben je op jonge leeftijd eigenlijk een prooi.'* Ze (de ervaringsdeskundigen die haar even hebben opgevangen) zijn ook bij andere instellingen geweest. Bij Jekerzicht is aangegeven dat ze niet in de groep past. Dat komt door haar problematisch gedrag: ze is agressief, heeft een laag IQ en gebruikt veel medicatie. Ze kan wel naar het Credohuis, maar daar wil ze niet heen omdat ze 'instellingsmoe' is.

Een 21-jarige jongen woont sinds kort in een flat van het Leger des Heils, Wijkerpoort.

Een ander 21-jarig meisje woont sinds vier weken in de daklozenopvang van MOVEOO in Sittard. Ze is dakloos geworden omdat ze (volgens haar vals) beschuldigd is van diefstal. Volgens het meisje is het 'jongeren afschuiven omdat ze niet meer geholpen kunnen worden'. Ze slaapt ongeveer twee nachten per week in de nachtopvang en vertelt huilend *'ik slaap daar terwijl iemand naast me gewoon zijn methadon ligt te gebruiken of een joint ligt te roken, terwijl ik daar slaap, terwijl ik de volgende dag een examen heb voor school, ik doe HAVO 5 volwassenonderwijs'*.

3.2.2.1 Problematiek van jongeren volgens professionals

De problematiek van de jongeren is uiteenlopend. Door de professionals is onder andere genoemd: geen dagbesteding (school, werk), een slecht sociaal netwerk, verslavingsproblematiek, psychiatrische problematiek, gedragsproblemen, schuldenproblematiek, geen inkomen, geen ID, geen zorgverzekering en een slechte thuissituatie.

Vanuit Jekerzicht wordt aangegeven dat veel jongeren binnenkomen met 'bijna niets': geen school, werk, inkomen, diploma's en een gezond sociaal netwerk. Ze bevinden zich vaak in een vrij uitzichtloze situatie. Sommige jongeren zijn heel gemotiveerd. De uitdaging voor de begeleiders ligt vooral bij jongeren die snel terugzakken in hun oude patroon. Ze zoeken zoveel mogelijk naar passende begeleiding en proberen te zorgen voor een klik tussen de jongere en de begeleider.

Kamers met Kansen heeft een andere doelgroep. Deze jongeren hebben allemaal een daginvulling. Vanuit Kamers met Kansen wordt aangegeven dat het jongeren vaak ontbreekt aan probleemoplossend vermogen. *'Als je dat van huis uit niet meekrijgt en je ouders zeggen 'we hebben schulden, dus we nemen een wietplantage', dan kan je moeilijk van zo'n jongere verwachten dat die wel problemen kan oplossen'*. Ook dat ze weinig worden uitgedaagd *'wie durft de lat nog eens hoog te leggen voor deze jongeren?'*. Daarnaast merken ze op dat veel jongeren op speciaal onderwijs hebben gezeten, dat ze vaak gedragsproblemen hebben, een laag IQ. Het lijkt erop dat steeds meer van die jongeren de rest van hun leven ambulante hulp nodig hebben, omdat ze het zelfstandig niet kunnen en geen gezond sociaal netwerk hebben. Verder is er nog de groep gehospitaliseerde jongeren die vanuit instellingen (zoals jeugdzorg, detentie) komen en totaal niet zelfstandig zijn. Deze jongeren ontsporen vrij snel. Opvallend is dat er weinig Marokkaanse jongeren in beeld zijn, terwijl van deze doelgroep wel bekend is dat ze vaak in de problemen zitten. Het idee is dat zij het vooral binnen eigen netwerken oplossen.

De jongeren bij Levanto worden ambulante begeleid. Deze jongeren kampen vaak met verslavingsproblematiek en gebrek aan perspectief, waardoor ze weinig gemotiveerd zijn om de verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leven. Vanuit Levanto wordt aangegeven dat jongeren met een indicatie 3 niet meer intramuraal kunnen wonen. Dat kan alleen nog met een indicatie 4 en 5. Deze jongeren met deze hogere indicaties hebben veelal te maken met een licht verstandelijke beperking en/of bijkomende problematiek (kunnen niet of moeilijk rekenen en klok kijken, ze hebben schulden). Aan deze jongeren is niet te zien dat zij deze beperkingen en moeilijkheden hebben. De

jongeren ontvangen een beperkt aantal uur ambulante hulp per week. Dit lijkt onvoldoende te zijn volgens Levanto.

Vanuit In2yourplace wordt aangegeven dat eenzaamheid een veelvoorkomend probleem is en het feit dat veel jongeren overschat worden. Veel jongeren zijn verbaal heel sterk, maar achteraf blijkt dat de jongeren de gemaakte afspraken niet (kunnen) nakomen; dat ze niet (alles) begrepen hebben.

3.2.2.2 Aanloop naar de opvang

Alle jongeren die geïnterviewd zijn hebben al langere tijd problemen, veelal al in de thuissituatie. De achtergrond van de verhalen is verschillend.

Professionals

Het is niet altijd duidelijk hoe jongeren uiteindelijk in de opvang komen. *'Iedere casus is uniek op zichzelf. Er is niet een vast straatje van 'je bent een zwerfjongere, dus zo ziet dat eruit'. En daar ligt ook de moeilijkheidsfactor'.*

In de focusgroep is een aantal zaken naar voren gekomen:

- ❖ Er is geen duidelijke 'routing' voor jongeren;
- ❖ Welzijnsorganisatie Trajekt gaat met een 'omgebouwde SRV-bus' op pad om jongeren die hulp nodig hebben te traceren en voor te lichten. In deze bus worden de mogelijkheden voor deze jongeren duidelijk gemaakt (hulpverlening, opleiding, gemeente etc.);
- ❖ 0800-HOME heeft een nummer dat jongeren kunnen bellen. Zij pikken jongeren van de straat op en kennen 90% van de jongeren die buiten rondlopen en voorzien ze van voedselpakketten. Op dit moment hebben zij vier jongeren die ze niet geplaatst krijgen mits ze kiezen voor het Leger des Heils. Deze opvang is eigenlijk pas vanaf 23 jaar, maar door nood zitten er nu ook jongeren vanaf 18 jaar.
- ❖ Volgens 0800-HOME zijn er zo'n 100 á 150 jongeren op jaarbasis die niet in de opvang zitten, of door regiobinding worden teruggestuurd naar waar ze vandaan komen.
- ❖ Kamers met Kansen ziet elke week een aantal jongeren voor gesprekken, maar uiteindelijk hebben ze maar 10 kamers en matcht het niet altijd goed. De jongeren raken ook weer uit beeld;
- ❖ Coffeeshops zijn vindplaatsen van jongeren. De ervaringsdeskundige wordt aangesproken door coffeeshopmedewerkers: zij signaleren dat er veel jongeren overdag in de coffeeshop zitten. Deze coffeeshopmedewerkers voelen zich nu vaak niet serieus genomen door de gemeente³ geeft hij aan, maar zijn wel een zeer belangrijke vindplaats. De ervaringsdeskundige zoekt de jongeren daar op en spreekt ze aan. *'Ik heb in één week tijd al met drie jongeren contact gehad die 's avond niet naar huis gaan, maar bij vrienden slapen. Het gaat dan om thuisloze jongeren'.*

Jongeren van Jekerzicht

Het meisje dat in haar transgenderfase zit, heeft al veel problemen thuis gehad. Vier jaar terug is ze met haar vader en stiefmoeder dakloos geraakt en heeft ze negen maanden op een camping in België gewoond in een gewone caravan *'dat was hel voor mij'*. In de winter zijn ze bij haar zus gaan wonen,

---

³ Dit is informatie vanuit de ervaringsdeskundige, er hebben echter nooit gesprekken plaatsgevonden tussen de coffeeshops en gemeente over dit onderwerp.

waar ze al staan ingeschreven vanwege een postadres. Maar daar is ze uiteindelijk gevlucht voor haar vader en stiefmoeder, omdat ze vertelt dat ze transgender is. Ze heeft toen even bij haar oom gewoond en is vervolgens bij Jekerzicht terecht gekomen via haar zus die daar ook heeft gewoond.

Een meisje geeft aan vanaf haar 12^e jaar al problemen te hebben thuis. Vanaf die tijd woont ze soms ook al elders, zoals in internaat. Onderzoeken wijzen aanvankelijk uit dat er niets aan de hand is, maar later is ze gediagnosticeerd voor borderline. Ze geeft zelf aan dat deze late diagnose ervoor heeft gezorgd dat ze niet meer thuis woont. Daardoor is het allemaal uit de hand gelopen. Toen ze zich als minderjarige heeft aangemeld bij het Jongerenloket van de gemeente, is ze doorverwezen naar het Leger des Heils. Maar dat lijkt haar geen goede oplossing, aangezien ze nogal beïnvloedbaar is. Via een vriendin komt ze bij Jekerzicht terecht.

Een jongen heeft op zijn 18^e jaar een jaar lang geprobeerd geprobeerd een bestaan vanuit België op te bouwen in Amsterdam: hij wil daar de politie-opleiding doen. Maar dit is niet gelukt. Terug in België gaat hij samen met zijn vader in een fabriek werken, maar er ontstaan problemen thuis. Hij komt door uitgaan in aanraking met drank, drugs en meisjes, wat zijn vader afkeurt. Hij werkt nog even door in de fabriek en woont in België samen met zijn vriendin, maar het werk wordt hem teveel. Hij gaat vervolgens zijn vriendin achterna naar Maastricht die in een studentenhuis op een kamertje woont. Hij woont daar stiekem en is de hele dag binnen omdat de huisbaas het niet mag weten. Hij heeft op dat moment geen adres, geen ID, geen inkomen. Hij wil niet naar het Leger des Heils, omdat je je kamer moet delen en omdat er veel junks wonen. Via een vriend is hij vervolgens bij Jekerzicht terecht gekomen.

Een jongen zit zijn hele jeugd al veel in gesloten groepen, heeft nooit 'in het gareel gelopen', is opgenomen in een afkickkliniek voor wietverslaving en heeft al eerder in Jekerzicht gewoond. Uit het gesprek blijkt dat zijn moeder zo 'haar eigen problemen heeft'. De voorgaande keer in Jekerzicht moet hij weg omdat hij zijn afspraken niet na komt. Vervolgens slaapt hij negen maanden bij zijn vriendin, maar hij heeft geen werk, geen inkomen en de schulden stapelen zich op. Om zijn zaken weer op orde te krijgen gaat hij weer terug naar Jekerzicht *'om ff een inkomen te krijgen en ff een kamertje te regelen'*.

Jongeren van Credohuis

De moeder van het ene meisje heeft borderline en is soms agressief, de vader is niet in beeld. Ook blijkt er, toen ze 2 jaar was, sprake te zijn geweest van seksueel misbruik. Vanaf jonge leeftijd heeft het meisje daarom in een pleeggezin gewoond in Emmeloord bij een christelijk gezin. Vanaf haar 12^e jaar heeft ze weer bij haar moeder in Maastricht gewoond, maar ze is tussen haar 12 en 18 jaar zeven keer heen en weer verhuisd tussen haar moeder en het pleeggezin. *'En ja uiteindelijk kwam ik erachter dat het allemaal niet werkte enzo en dat ik voor mezelf moest gaan kiezen en zo ben ik via via hier terecht gekomen'*. Op haar 12^e jaar moest ze zelf kiezen van de jeugdrechter, wat achteraf een lastige keuze blijkt op je 12^e jaar. Haar pleeggezin is altijd haar thuis geweest, bij haar moeder niet. Haar moeder kende ze tot haar 12^e jaar alleen als de vrouw die altijd cadeautjes voor haar kocht. Uiteindelijk blijkt het bij haar moeder niet meer te gaan, omdat ze vaak ruzie hebben en de moeder onvoorspelbaar is. *'Ze is het ene moment heel lief voor je en koopt ze dingen voor je en ben ik haar allerliefste dochter enzo en het volgende moment staat ze voor me met een borstel in haar hand om me helemaal gewoon kapot te kloppen weet je wel'*. Haar moeder weet ondertussen wel waar het meisje verblijft, want het meisje wil toch contact houden met haar moeder.

Het andere meisje dat in het Credohuis heeft gewoond komt uit Slowakije en is van zigeuner komaf. Haar ouders hebben haar in Slowakije in een weeshuis ondergebracht en op haar 11^e jaar hebben haar opa en oma haar naar Nederland gehaald samen met haar broer die ze voorheen nog niet kent. Bij haar grootouders is het leven 'een hel' en is ze mishandeld. Op een gegeven moment is het opgemerkt op school en is Jeugdzorg ingeschakeld. Ze heeft toen in negen verschillende pleeggezinnen gewoond. Op haar 19^e is ze bij Jekerzicht terecht gekomen, waar ze een half jaar woont. Vanwege bedreigingen van een mede-bewoner, waar de begeleiding niets aan doet, gaat ze naar het Credohuis. *'Het Credohuis*

biedt veiligheid en rust. Elke jongere zou ik hier naartoe verplaatsen.' Na 10 maanden krijgt ze een eigen woning en doet ze de opleiding Verzorgende IG. Wanneer ze de opleiding net niet haalt stort alles in elkaar: de studiebeurs stopt, ze raakt zwanger, isoleert zichzelf en de schulden bouwen op. Ze heeft uiteindelijk het Credohuis gebeld, maar die mogen haar niet opvangen omdat ze zwanger is. Voor het vrouwenopvanghuis Xonar Vrouwenopvang & Hulpverlening is ze op haar 22^e jaar net te oud: daar mogen zwangere vrouwen tot en met 21 jaar wonen. *'De keuze om ergens binnen te komen is dan je kindje weg laten halen. Dat is zo moeilijk, want ik wou het kindje houden..'* Het Credohuis probeert haar zwanger op te nemen, maar dat blijkt niet mogelijk. Ze heeft toen het kindje weg laten halen om wederom in het Credohuis te kunnen wonen. En tijdens haar verblijf raakt een ander meisje in het Credohuis zwanger en heeft haar kindje daar kunnen krijgen, wat uiteraard voor haar zeer confronterend is.

Jongeren van Kamers met Kansen

Eén van de meisjes woont eerst bij haar moeder in de buurt van Amsterdam. Het gaat niet goed thuis volgens het meisje vanwege fysieke mishandeling door de moeder. Ze wordt opgenomen in diverse crisisopvangcentra en volgt gezinstherapie in Leiden. In 2016 is het meisje bij haar vader in Maastricht gaan wonen, maar dat gaat niet goed omdat ze eigenlijk haar eigen ding wil doen. Uiteindelijk –na een zoektocht- zijn ze uitgekomen bij Kamers met Kansen.

Het andere meisje heeft tot haar 17^e jaar thuis gewoond en toen problemen gekregen met haar moeder en de vriend van haar moeder. Die heeft haar een keer 'bij de keel gepakt' en de moeder kiest partij voor haar vriend. Haar moeder is ondertussen verhuisd en het meisje weet niet waar ze woont. Ze drinkt alleen af en toe koffie met haar op 'neutrale grond'. Haar moeder brengt haar naar pension Jekerzicht, waar het meisje niet gelukkig mee is. Ze heeft daar een traject doorlopen. Maar het meisje geeft aan dat ze eigenlijk weinig voor je doen, behalve een uitkering aanvragen. *'In principe heb je er eigenlijk niets aan als je zelf iets wilt. Er wordt totaal niet aan je problemen gewerkt'*. Vervolgens heeft ze zich ingeschreven bij Kamers met Kansen.

De jongen komt uit een zwak sociaal gezin met vier kinderen, die allemaal uit huis zijn geplaatst. De jongen is vanaf 1½ jaar bij zijn oom en tante opgegroeid die zelf ook nog twee zoons hebben. Volgens zijn pleegvader was de vader van de jongen *'een combinatie van agressief, asociaal en debiel en dat is een redelijk gevaarlijke mix'*. De biologische moeder van de jongen is overleden toen hij 9 jaar was en de biologische vader toen hij 18 jaar was. Met zijn biologische twee zussen en broer heeft hij nog wel contact. Hij is nooit echt thuisloos geweest, maar heeft wel 'vluchtneigingen' gehad in zijn jeugd. Hij wil altijd graag weg bij zijn pleeggezin en met vrienden op pad. Op een gegeven moment heeft hij antikraak gewoond op drie plaatsen, maar gezien zijn ADHD blijkt dat niet te lukken. Wanneer hij teruggaat naar zijn pleegouders is het daar voor hem *'een structurele hel'*. Hij blowt en gebruikt speed en zijn leefstijl blijkt niet meer te combineren met de gezinsstructuur. Hij is gaan blowen om rustig in zijn hoofd te worden en omdat hij geen Retalin meer wilde gebruiken. Via een vriendin komt hij terecht bij Kamers met Kansen.

Jongeren van Daklozenopvang

Het meisje dat bij het Leger des Heils verblijft is eerst opgevangen bij mensen die een B&B hebben en zelf dakloos zijn geweest. Zij denken het meisje wel te kunnen helpen. Dat heeft een maand geduurd en toen is ze daar weggelopen. Ze hebben haar terug gevonden in de bossen bij Cadier en Keer, waar ze op dat moment lijkt te verblijven. Voordat ze bij de mensen van de B&B komt, is ze door haar zwaar verslaafde vriend van 50 jaar op straat gezet. Met deze man heeft ze sinds haar 11^e jaar een relatie. Het meisje heeft een IQ van 56 *'ze heeft het verstandelijk vermogen van een kind van 1½ jaar'*. Verder is ze heel manipulatief, agressief, dwingend en seksueel ongeremd. Ze is geboren uit een zwaar verslaafde moeder en was een FAS-baby: na haar geboorte moet ze meteen afkicken en daarom heeft ze ook een verstandelijke beperking. Haar moeder is uit de ouderlijke macht gezet en haar vader is niet in beeld. Vanaf jonge leeftijd heeft ze in instellingen gezeten. Als kind is ze seksueel misbruikt. Op 13-jarige leeftijd zijn er al vermoedens van zwangerschap.

De jongen die in een studio van het Leger des Heils woont geeft aan dat hij een probleemjongere is: hij heeft ADHD en ODD (een agressiestoornis). Hij is geboren uit een tienermoeder, zijn vader had losse handjes. Zijn moeder is weggegaan bij hem en draaide een tijdje joints om aan geld te komen. Op een bepaald moment gaat het mis omdat hij iemand met een stroomstootwapen te lijf gaat. Zijn ouders besluiten hem op zijn kamer op te sluiten. Hij besluit dan zelf kamertraining bij het RIBW te gaan doen en te laten zien dat hij zelfstandig kan wonen. Maar uiteindelijk gaat het mis en raakt hij betrokken bij helingpraktijken. Hij is er toen bij het RIBW uitgezet. Heeft vervolgens nog een tijd bij zijn biologische vader gewoond, maar 'dat was een hel'. Uiteindelijk is hij terecht gekomen bij Jekerzicht waar hij anderhalf jaar heeft gewoond. Ook daar is hij er 'uit gegooid'. Hij deed niet zijn best, kon niet met Jekerzicht samenwerken en zijn uitkering is toen stopgezet. Vervolgens heeft hij vier maanden op straat geleefd. Het was in de winter en hij heeft veel buiten geslapen als hij niet bij vrienden terecht kon: op het station, in het stadspark, de St. Pietersberg. Hij doet niet altijd 'de goede dingen' om aan geld te komen. *'Ik heb een maand geleefd van de kebabzaak ernaast, want je hebt geen geld en niets te eten'*. Maar dat was uiteindelijk ook te duur. Hij heeft toen aangeklopt bij het Leger des Heils, waar hij aanvankelijk niet terecht kon omdat hij te jong is. Hij heeft daar drie weken geslapen en toen heeft jekerzicht hem terug genomen. Maar daar is het opnieuw geëscaleerd en hij vormt een bedreiging voor de begeleiding. Hij mag ter overbrugging naar het Leger des Heils blijven. Eerst woont hij daar bij de 'blauwe huizen' (soort loods van het Leger des Heils ook met groepskamers) en nu in een studio. Hij werkt bij In2yourplace en vangt ondertussen zelf wat jongeren op zijn bank op die in de problemen zitten.

Het meisje dat bij MOVEOO verblijft is op 20 april beschuldigd van diefstal bij het RIBW, waar ze in een begeleid kamer traject zit. Ze beweert zelf dat ze niets gedaan heeft en het blijkt ook niet bewezen. Maar feit is dat ze op straat staat en wellicht al haar spullen kwijtraakt. Haar ouders zijn Pools en spreken geen Nederlands. Van kleins af aan heeft ze alles vertaald en alles geregeld (werk, administratie ed.) voor haar ouders. Haar ouders hebben moeite met werk vinden en door 'fouten in de administratie' die ze als klein meisje maakt, is het gezin in de schulden gekomen. Toen het meisje op haar 14^e een ongeluk krijgt waardoor ze twee maanden in het ziekenhuis ligt, draaien de rollen om en moeten haar ouders voor haar zorgen. Vanaf daar is het volledig mis gegaan en is het gezin op straat beland. Nu is ze 21 jaar en al 21 keer van huis gewisseld in haar leven. Ze verteld huilend *'Ik zat mijn eigen leven te leiden en dat van mijn ouders als kind. En wie houdt mij vast vanaf mijn 6^e? Niemand!'*. Momenteel slaapt het meisje twee nachten bij MOVEOO en vijf nachten bij een vriend. Ze heeft haar postadres bij MOVEOO, daar heeft ze een week op moeten wachten. Ze geeft aan dat wanneer je je niet direct aanmeld bij MOVEOO, dat alles dan vervalt, ook je zorgverzekering.

3.2.2.3 Sociaal netwerk

Professionals

Veel jongeren hebben een 'ongezond' sociaal netwerk: vrienden en kennissen die niet goed zijn voor de jongeren. Of het sociaal netwerk is heel klein. Vrienden zijn veelal op één hand te tellen. Veel jongeren komen uit gebroken gezinnen, waardoor ze kansen kunnen missen en er dingen in de ontwikkeling mis kunnen gaan. Het behoeft volgens de professionals actieve aandacht.

Jongeren van Jekerzicht

De jongeren van Jekerzicht hebben allemaal een klein sociaal netwerk. Een meisje geeft aan dat het door haar transgender moeilijk is om nieuwe vrienden te maken. Ze ervaart wel dat ze qua steun een groot netwerk heeft. Met haar moeder en zus heeft ze nog contact. Een meisje heeft nog contact met haar ouders. Verder is haar oude sociaal netwerk verwaterd vanwege haar problematiek. Wel beschouwt ze medebewoners van Jekerzicht als haar vrienden. Een andere jongere ziet alleen zijn moeder nog. Hij geeft aan dat zijn vader uit beeld is sinds zijn ouders gescheiden zijn en zijn twee broers dealen allebei cocaine. De rest van zijn vrienden waren niet goed voor hem. Opvallend is dat deze jongen het geïnterviewde meisje als zijn vriendin beschouwd, terwijl zij daar niets over heeft

verteld. De derde jongere heeft contact met zijn moeder, zijn vriendin die elders woont en heeft een beste vriend. Ook deze jongere beschouwt medebewoners van Jekerzicht als onderdeel van zijn sociale netwerk.

Jongeren van Credohuis

Het sociale netwerk van het ene meisje bestaat alleen uit haar vriend. En het andere meisje geeft aan genoeg mensen om zich heen te hebben. Haar netwerk voelt ook verrijkend vanwege haar geloof, de steun die ze van Jezus ontvangt en het contact dat ze nog heeft met het Credohuis.

Jongeren van Kamers met Kansen

De drie jongeren bij Kamers met Kansen hebben allemaal contact met familie (ouder(s), broers, zussen, oma) en ze hebben vrienden waar ze regelmatig mee afspreken. De jongen geeft aan dat hij eerst 'verkeerde' vrienden had, maar nu al een tijdje een vaste vriendengroep heeft.

Jongeren van de daklozenopvang

Het meisje dat bij het Leger des Heils woont heeft geen gezond sociaal netwerk, eigenlijk alleen de mensen die haar helpen. Verder haar zwaar-verslaafde ex-vriend en zijn (verslaafde) vrienden. De jongen die bij het Leger des Heils woont kent vooral andere jongeren die in soortgelijke situaties verkeren. En het meisje dat bij MOVEOO woont geeft aan wel vrienden te hebben die haar helpen.

3.2.2.4 Leven van de jongeren en gevoel van thuis

Aan de jongeren is gevraagd hoe hun leven eruit ziet en of ze zich momenteel of voorheen ergens thuis voelen. Grofweg gezegd kan gesteld worden dat het thuisgevoel verschilt per opvangplek. In de daklozenopvang voelen jongeren zich niet thuis, bij Jekerzicht of het Credohuis soms wel en soms niet, bij Kamers met Kansen voelen jongeren zich overwegend wel thuis.

Jongeren van Jekerzicht

Eén van de drie jongeren voelt zich thuis bij Jekerzicht. Maar zij heeft er weinig gevoel bij vanwege haar borderline problematiek, denkt ze. Ze gaat af en toe ook bij haar ouders op bezoek of slaapt daar in het weekend. Een van de andere jongeren geeft aan zich bij Jekerzicht wel op zijn gemak, maar niet thuis te voelen. Dat komt omdat alle jongeren ongeveer in dezelfde positie zitten en elkaar helpen. Bij zijn moeder en zijn vriendin voelt hij zich wel thuis, daar slaapt hij in weekenden. De andere jongere voelde zich op alle voorgaande plekken (bij zijn ouders, vriendin en in Amsterdam) wel thuis, maar niet bij Jekerzicht. *'Het leven ziet er nu niet goed uit', zo geeft hij zelf aan.*

Jongeren van Credohuis

Een van de meisjes heeft al lange tijd geen thuisgevoel en denkt dat ze dat uiteindelijk zelf moet gaan creëren. In haar pleeggezin voelde ze zich wel altijd thuis, bij haar moeder niet. Er is daar geen sprake van een moeder-dochterband. Het andere meisje geeft aan overal sterker uit gekomen te zijn en ze denkt dat ze met haar verhaal en ervaring mensen kan inspireren. *'Als ik hen niet had en mijn lieve vriend Jezus, dan zou ik het echt niet weten, ik zou niet zonder Jezus kunnen.'*

Jongeren van Kamers met Kansen

De twee meisjes voelen zich bij Kamers met Kansen wel thuis. Beiden hebben ook een leuk ingerichte kamer en er hun eigen plek van gemaakt. Het ene meisje wil graag beter met geld leren omgaan en dat leert ze bij Kamers met Kansen. Het andere meisje wil graag verder gaan studeren: in ieder geval HAVO/VWO.

De jongen voelt zich soms wel, soms niet thuis. Zijn kamer voelt wel als zijn persoonlijke ruimte, daar heeft hij privacy. Maar er kan altijd iemand van de begeleiding aankloppen en dat voelt niet als privacy. Hij heeft aanvankelijk nog wel moeite met alle regels, de begeleiding is wat meer op hem

aangepast in de loop van de tijd geeft hij aan. Met geld omgaan is wel een punt van aandacht, want dat moet hij ook kunnen als hij uitstroomt: daar houden ze streng toezicht op. Hij zou uiteindelijk graag beneden in het pand willen wonen: daar zitten twee ruimtes die ingericht kunnen worden als studio's, waar jongeren wat meer los van Kamers met Kansen kunnen wonen. Daar kunnen jongeren 'bewijzen' dat ze echt zelfstandig kunnen wonen. Hij staat ook ingeschreven bij de woningbouwvereniging.

Jongeren van de daklozenopvang

Voor alle drie de jongeren geldt dat ze momenteel niet op een plek zitten die goed voor hen is.

3.2.2.5 Gezondheid

Aan de jongeren en aan de professionals is gevraagd hoe het staat met de gezondheid. Veel van de jongeren gebruiken alcohol en/of (soft)drugs en roken. Voor veel jongeren is dit geen reden om zich ongezond te voelen. Verder is er bij veel jongeren sprake van psychiatrische of psychische problematiek. De meeste jongeren beschouwen zichzelf als gezond. Overigens kennen de jongeren die echt dakloos zijn (geweest) wel echt de gevolgen voor hun gezondheid: overmatige stress, honger hebben en daardoor gewicht verliezen, drugsgebruik.

Professionals

Het gebruik van alcohol of (soft)drugs verschilt per instelling. Bij het Credohuis en Kamers met Kansen mogen jongeren niet binnen gebruiken. Bij het Credohuis vinden er ook urinecontroles plaats om eventueel gebruik te achterhalen. Bij Kamers met Kansen mogen jongeren wel buiten gebruiken. Bij Jekerzicht gebruiken minimaal 15 van de 20 jongeren iets van een middel. En jongeren die nog niet gebruiken, gaan er vaak in mee. Onder invloed mogen ze eigenlijk het pension niet in, *'maar dan heb je het pension leeg'*, zo wordt door de begeleiding aangegeven.

Er is veel sprake van psychische problematiek onder de doelgroep. Aangegeven wordt dat het lijkt alsof de problematiek van jongeren steeds complexer wordt. Dat wordt door iedereen herkend en het is niet helemaal duidelijk hoe dat komt. De volgende redenen worden genoemd:

- ❖ misschien heeft het te maken met het voordeuroverleg (waardoor ze andere jongeren in de instelling krijgen);
- ❖ criteria die zijn aangescherpt: bijvoorbeeld jongeren met een IQ van 75 die gewoon moeten gaan werken, maar vroeger voor een uitkering in aanmerking kwamen;
- ❖ wanneer jongeren een uitkering aanvragen terwijl ze bij hun ouders wonen die ook in de bijstand zitten, wordt de kostendelersnorm toegepast. Dit zorgt er dan voor dat jongeren gedwongen op zichzelf moeten gaan, terwijl er weinig woningaanbod is en ze daar eigenlijk niet toe in staat zijn;
- ❖ het lijkt erop dat ze binnen de psychische hulpverlening er niet altijd op gericht zijn om cliënten echt vooruit te helpen.

Jongeren van Jekerzicht

Een meisje heeft vooral psychische, depressieve klachten, wat met haar transgender te maken heeft. *'je hebt stabiliteit nodig om fatsoenlijk te kunnen functioneren als mens. Als die stabiliteit dan wegvalt is het moeilijk om op je pootjes terecht te komen.'* Nu ze een eigen kamer heeft en ze wat verder is in de transgenderprocedure, is er wat meer stabiliteit gekomen. Ze heeft geen verslavingsproblematiek, want als transgender mag je sowieso niets gebruiken.

De andere drie jongeren roken allemaal wiet en sigaretten. Eén jongen is verslaafd aan wiet en rookt nu zo'n 5 joints per dag. Toch vindt hij zijn gezondheid prima, ondervindt hij geen psychische problemen en wil hij niets aan het blowen veranderen. Hij blowt uit verveling, om de dag door te komen. Hij heeft geen idee wat hij zou moeten doen als hij niet gaat blowen. Hij wil niet naar school of werken, hij wil gewoon een uitkering en wat stabiliteit creëren voor zichzelf. *'Weet je wat het is, het enigste wat mijn probleem was vroeger, ik wou meer geld, snap je? Mijn probleem ligt niet bij blowen, maar mijn probleem ligt bij geld. Dat is hoe ik erover denk.'*

De andere jongen die blowt, drinkt en rookt daarnaast ook veel. Hij wil er wel mee stoppen, maar hoeft er geen hulp bij. Hij geeft aan wel altijd trillende handen te hebben en een trillende buik van binnen. *'Misschien word ik depressief door de mensen hier..'*. Hij wil eigenlijk naar de huisarts, ook om zijn psychische gesteldheid te laten onderzoeken, maar heeft nog geen zorgverzekering.

Het meisje met borderlineproblematiek vindt zichzelf ondanks haar psychiatrische probleem en het roken gezond.

Jongeren van Credohuis

Beide meisjes vinden dat ze gezond zijn. Wel geeft een van de meisjes aan verslavingsgevoelig te zijn en te roken. Ze denkt dat dit komt omdat haar moeder 'van alles gebruikte' tijdens haar zwangerschap. Ze heeft zelf ook een tijdje veel geblowd en met harddrugs geëxperimenteerd. Verder heeft ze de laatste maanden een depressief gevoel, waarschijnlijk wel door 'de vele beschadigingen' die ze heeft opgelopen en waardoor ze ook veel vrienden is kwijt geraakt.

Jongeren van Kamers met Kansen

De meisjes geven beide aan hun gezondheid goed te vinden. Het ene meisje rookt en drinkt niet en sport dagelijks. Het andere meisje rookt wel, maar voelt zich goed, ook psychisch. De jongen vindt zijn gezondheid goed. Hij blowt wel dagelijks, alhoewel het een stuk minder is dan voorheen. Dat doet hij vooral om rustig te blijven en beter te slapen. *'Om die trommel in mijn hoofd even te laten zwijgen en rust te hebben..'*

Jongeren van de daklozenopvang

Het meisje dat bij het Leger des Heils woont is erg ongezond: ze heeft een hele medicatielijst, maar die neemt ze niet meer. Ze is eigenlijk brildragend, maar die draagt ze niet. Ze gebruikt drugs, leeft al anderhalf jaar op beschuit met jam en heeft psychische problemen (vooral agressie en manipulatief).

De jongen zorgt wat beter voor zichzelf dan voorheen. Toen hij op straat leefde was hij snel 8 kilo afgevallen. Het meisje dat bij MOVEOO woont heeft honger, ze heeft weinig te eten. Ze leeft soms op koekjes, maar kan door alle stress weinig eten. Ze oogt inderdaad ook erg mager. Ze heeft in het verleden harddrugs gebruikt en in een afkickkliniek gezeten. Ze is nu anderhalf jaar clean. Maar ze geeft aan dat MOVEOO niet zo'n goede plek is. *'Stel je voor dat er bij MOVEOO iemand komt die niet sterk in de schoenen staat, dan ben je zo verslaafd. Dan mag je mij vragen wie van de 10 jongeren daar dan overleeft en niet aan de heroïne gaat..'* Verder rookt en blowt ze.

3.2.3 Zorg en ondersteuning voor jongeren

Aan de jongeren, ouders, ervaringsdeskundigen en professionals is gevraagd wat voor steun de jongeren ontvangen (hebben) en waar de ondersteuningsbehoeften van de jongeren liggen.

3.2.3.1 Ontvangen steun

Bij alle jongeren komt naar voren dat ze voorafgaand aan de periode dat ze thuis- en/of dakloos worden al veel hulp en ondersteuning hebben ontvangen. Veelal gaan er in de thuissituatie of in de ontwikkeling van jongeren al veel mis, waardoor deze hulp/ondersteuning noodzakelijk is.

Vanuit instellingen

Bij Jekerzicht wordt er direct een plan van aanpak opgesteld samen met de jongere. De begeleider en jongere gaan in gesprek over wat de jongere zelf wil. En dan kijkt Jekerzicht hoe ze daarin kunnen ondersteunen. Daarin wordt ook dagbesteding meegenomen. Jekerzicht heeft interne dagbesteding. Maar externe dagbesteding is veelal niet zo gemakkelijk geregeld. Levanto geeft aan dat Maastricht in vergelijking met Kerkrade veel meer mogelijkheden te bieden heeft als het gaat om dagbesteding voor jongeren in een uitkerings situatie. Kamers met Kansen is vooral gericht op leren opstaan 's morgens en een daginvulling hebben.

Jongeren van Jekerzicht

Eén van de meisjes heeft vanaf haar 18e jaar hulp nodig. Ze geeft aan dat ze vanaf dat moment van haar ouders voor zichzelf moet gaan zorgen omdat ze volwassen is en daar is ze op haar 18e jaar niet op voorbereid: alles zelf betalen door middel van een bijbaantje, zoals school, zorgverzekering, WA. Ze heeft hulp vanuit Jekerzicht ontvangen van een trajectbegeleider, een coach en nu nog steeds ambulante begeleiding sinds ze in een begeleid wonen traject van Jekerzicht zit. Die helpt ook met het transgender-deel, het psychische stuk.

Het meisje met borderline is in haar leven al bij veel instanties geweest omdat ze zoveel gedragsproblemen vertoont. Op haar 18^e jaar is ze uit huis geplaatst en pas sinds kort is duidelijk dat het borderline is en daarvoor volgt ze nu groepstherapie. Verder heeft ze een psycholoog in het ziekenhuis van Sittard, waar ze zich fijn bij voelt. De twee andere jongeren ontvangen momenteel alleen hulp vanuit Jekerzicht van een coach en trajectbegeleider. Eén van deze jongeren geeft wel aan voorheen een hulpverlener (een soort buddy) vanuit Talent te hebben gehad, waar hij veel aan heeft gehad. Daar kun je met vragen terecht en het contact is gelijkwaardig en vriendschappelijk. Maar helaas stopt deze hulp toen hij 18 jaar werd.

Jongeren van Credohuis

Een van de meisjes ontvangt van jongs af aan veel hulp: veel psychologen en altijd een voogd gehad. Ze heeft training gehad in het verwerken van gevoelens omtrent seksueel misbruik, maar ze geeft aan er verder nooit last van gehad te hebben. Ze heeft niet het gevoel dat ze iets aan de psychologen heeft gehad. Toen ze bij haar moeder woonde, kwam er een maatschappelijk werkster langs. *'Ik heb altijd iemand gehad die gewoon verslagen over mij schreef, altijd, maar nooit echt iemand die aan me vroeg 'hoe gaat het nou met jou?'.'* De laatste maanden is ze heel open, heeft ze een switch gemaakt en realiseert ze zich dat de hulp pas aanslaat als ze over dingen gaat praten.

Het andere meisje heeft te maken gehad met Jeugdzorg sinds ze bij haar grootouders is weg gelopen. Ze heeft in negen pleeggezinnen gewoond en vooral veel gehad aan haar laatste pleeggezin waar ze drie jaar gewoond heeft en het Credohuis.

Jongeren van Kamers met Kansen

Een meisje geeft aan dat ze heel veel hulp heeft gehad sinds 2015. Dat heeft volgens haar met name met de transitie te maken: sinds de gemeente verantwoordelijk is en die geen idee hebben wat ze met sommigen casussen aan moeten. In twee jaar tijd heeft ze in totaal negen hulpverlenende instanties bezocht, maar dat was met name in Amsterdam: bijvoorbeeld Veilig Thuis, jeugdbescherming,

gezinstherapie, gezinsvoogd & RIAGG. Bij Kamers met Kansen krijgt ze met name hulp bij haar financiën. Ook werkt ze aan het volhouden van baantjes en aan haar zelfbeeld.

Het andere meisje ontvangt hulp vanuit Jekerzicht vanaf haar 17^e jaar, terwijl het eigenlijk pas vanaf 18 jaar is. Ze hebben een indicatie LVG 2 aangevraagd, zodat ze daar toch kan verblijven. Ze hoeft dan geen huur te betalen, maar een eigen bijdrage. Dat levert haar bij weggaan een factuur van € 4.000,- op. De stempel LVG blijft echter wel altijd achter haar naam staan, wel met een extra notitie erbij dat deze stempel onterecht is.

De jongen heeft van jongs af aan ambulante begeleiding gehad vanwege zijn ADHD-problematiek. Verder heeft hij op specialistisch, middelbaar onderwijs gezeten. Hij heeft altijd een persoonlijke begeleider gehad. De begeleiding nu komt vanuit Levanto. Tijdens zijn antikraak periode heeft hij geen begeleiding gehad, maar dat blijkt achteraf niet handig te zijn geweest.

Jongeren van daklozenopvang

Het meisje dat bij het Leger des Heils woont heeft nooit de juiste ondersteuning gekregen. Tussen haar 2½ en 4 jaar heeft ze in een pleeggezin gezeten: dat ging niet omdat ze agressief was. Toen kwam ze onder Jeugdzorg, in die tijd is ze misbruikt. Vervolgens heeft ze tot haar 18 jaar in een instelling gewoond.

De jongen die de unit bij het Leger des Heils huurt heeft hulp vanuit RIAGG gehad, kamertraining bij het RIBW gedaan, bij Jekerzicht gewoond, bij Leger des Heils gewoond, weer bij Jekerzicht gewoond als overbrugging, bij de blauwe huizen van Leger des Heils gewoond en nu in een studio van het Leger des Heils. Hij zet zich nu in voor andere jongeren via In2yourplace.

Het meisje dat bij MOVEOO slaapt heeft maatschappelijk werk zelf ingeschakeld, crisisopvang vanuit Jeugdzorg gehad (toen ze nog met haar ouders was), in een afkickkliniek gezeten, bij het RIBW kamertraining gedaan met een vaste begeleider en zit nu dus bij MOVEOO. Ze komt ook vaak bij In2yourplace.

3.2.3.2 Mening over ontvangen steun

Eigenlijk zijn de geïnterviewde jongeren die verblijven bij Jekerzicht, het Credohuis en Kamers met Kansen allemaal wel tevreden over de steun die ze daar ontvangen. Met betrekking tot Jekerzicht is er wel een aantal verbeterpunten genoemd, zoals verbetering van het pand en betere begeleiding die jongeren verder vooruit helpt. Voor de jongeren die in de daklozenopvang verblijven is dat anders. Het is duidelijk dat het hier echt gaat over 'een dak boven je hoofd', maar verder ontbreekt elke vorm van begeleiding en lijkt het niet wenselijk dat daar jongeren onder de 23 jaar verblijven.

Jongeren van Jekerzicht

Over de begeleiding bij Jekerzicht zijn alle vier de jongeren tevreden. Eén van de jongeren geeft aan dat niet alle jongeren binnen Jekerzicht dat zijn, maar zegt zelf *'Je moet eens weten hoe blij je mag zijn met wat je hebt!'* Volgens haar redt Jekerzicht juist levens. Sommige jongeren benoemen hierbij dat ze een trajectbegeleider hebben die het traject met ze uitstippelt en een coach waarbij je kunt aankloppen voor extra hulp. Zo wordt aangegeven dat ze vaste begeleiders hebben, dat ze 'volwassen met je omgaan', dat ze ondersteunen indien dat nodig is (bijvoorbeeld meegaan naar een afspraak), dat ze bij aanvang een plan maken, dat ze respectvol met je omgaan en dat ze je echt willen helpen. Eén van de jongeren merkt met betrekking tot de begeleiding wel op dat ze wat meer zouden moeten kijken naar de individuele jongere en dat wat meer maatwerk gewenst is. Wel worden er opmerkingen gemaakt over het pension zelf. De douches zijn heel vies, het pand is aan renovatie toe, het tapijt is heel vies in de kamers en het eten is niet echt goed. *'Er hebben hier zoveel jongeren gewoond. De TV-kabels zijn losgerukt, je kunt niet eens TV kijken..'*

Er wordt veel eten weggegooid en een meisje geeft aan dat ze het beter zouden moeten regelen voor wat betreft zelf koken door jongeren. Dat kan nu alleen in het weekend en wanneer de jongeren dan niet komen opdagen is er geen eten. Dit meisje geeft verder aan dat ze niet tevreden is over haar overplaatsing naar het Credohuis. Dat is besloten in het voordeuroverleg en daarmee is ze het zelf helemaal niet eens. De regels daar zijn veel strenger: ze mag niet blowen en de eerste 4 weken niet bij haar ouders slapen. Bovendien heeft ze het bij Jekerzicht naar haar zin. Voor haar is volstrekt onduidelijk waarom ze wordt overgeplaatst.

Jongeren van Credohuis

Het meisje is tevreden over de steun vanuit het Credohuis. De begeleiding vertelt veel over zichzelf en proberen op die manier vertrouwen te winnen. Daardoor is ze inderdaad wel meer gaan praten. De huiselijke sfeer en het feit dat het een gewoon woonhuis is, voelt prettig. Haar pleegouders zijn ook altijd een grote steun voor haar geweest, ze zou daar nog steeds naartoe kunnen.

Ook het andere meisje is tevreden over het Credohuis en benoemt met name het gevoel dat je er niet alleen voor staat en dat de begeleiding oprecht in je geïnteresseerd is.

Jongeren van Kamers met Kansen

Het meisje dat hulp vanuit negen verschillende instellingen heeft gehad, heeft het meeste gehad aan de jeugdbescherming in Amsterdam en de gezinsvoogd die ze daar heeft. *'Ze gaf me zoveel aandacht dat het leek alsof ik haar enige cliënt was'*. Ook heeft ze veel baat bij de hulp vanuit het RIAGG in Maastricht, alhoewel ze er het liefst minder naartoe wil. Verder vindt ze de begeleiding van Kamers met Kansen ook goed: zij zijn doordeweeks altijd een aantal uur in de middag aanwezig en je kunt ze 's avonds altijd bellen of appen. De begeleiding is persoonlijk *'ze komen ook naar je toe voor een kopje thee'*. Het meisje geeft aan dat er best weinig organisaties zijn die jongeren opvangen of voor jongeren die toe zijn aan zelfstandigheid, maar nog wat ondersteuning nodig hebben.

Het andere meisje heeft vooral veel steun gehad aan haar vriend, haar vader en Kamers met Kansen. Die hebben haar vooral geholpen met budgetteren. Haar moeder –die zich schuldig voelt achteraf– helpt haar met een advocaat omdat ze in de financiële problemen is gekomen vanwege het feit dat haar moeder haar bij Jekerzicht heeft gebracht.

De jongen geeft aan vooral zijn pleegouders enorm dankbaar te zijn, die hebben het meest voor hem gedaan en betekend. Dankzij hen heeft hij zijn diploma ook behaald.

Jongeren van de daklozenopvang

Het meisje dat bij MOVEOO slaapt heeft veel waardering voor de ervaringsdeskundige van In2yourplace: *'Gelukkig dat M. Er is, die ons met gezonde, relativerende gesprekken op de been houdt. Hij draait er niet omheen. Hij wijst je er ook op als je bijvoorbeeld gebruikt hebt en gaat dan met je in gesprek. Hij kan daar echt iets in betekenen, sowieso een luisterend oor, respect en waardering geven'*. Wat dit meisje heel duidelijk benadrukt is dat jongeren zoals zij behoefte hebben aan iemand die ze begrijpt en die echt luistert. En niet iemand die werkt vanuit kaders en plannen en verder niet naar de persoon kijkt. Ze heeft in het verleden heel vaak haar verhaal verteld en dan is ze alsnog niet geholpen. Daarmee neemt het vertrouwen af. *'Dat doet pijn, want dan heb je je hele verhaal gedaan en puntje bij paaltje kom je erachter dat iemand zich aan casussen moet vasthouden en 'professioneel' moet blijven'*. Verder geeft ze aan dat het fijn zou zijn dat de gemeente een soort van casemanager zou hebben die de hulp in de gaten houdt.

De jongen die nu bij het Leger des Heils woont geeft aan dat de begeleiding bij Jekerzicht te gemakkelijk is, hij kon ze beliegen en zijn eigen ding doen. Tussen de begeleiders zit wel verschil, de tweede keer heeft hij betere begeleiding die bij hem past. Maar hij geeft aan dat de begeleiding vooral praktisch is en dat hij niet het gevoel heeft gehad dat hij daar verder is geholpen. Hij heeft daar het meest gehad aan onderdak en het feit dat de uitkering geregeld is, alhoewel het aanvragen daarvan wel lang duurt (zo'n 4 weken). De coachende gesprekken bij Jekerzicht vindt hij wel heel goed. Via het

Leger des Heils is onderdak regelen wel snel gegaan, maar je moet wel overal zelf achteraan gaan anders gebeurt er niets.

3.2.3.3 Ondersteuningsbehoefte

Jongeren hebben ondersteuning nodig op verschillende leefgebieden. Het gaat veelal om praktische hulp:

- regelen van een inkomen (werk of uitkering)
- regelen van ID
- zorgverzekering aanvragen
- hulp bij spulletjes regelen voor het huis
- hulp bij het oplossen van schulden
- hulp bij vinden van zelfstandige woonruimte
- hulp bij het opruimen van de kamer, het zelfstandig kunnen wonen
- hulp bij het onderhouden van sociale contacten.

Professionals

Veel jongeren kennen de sociale kaart van Maastricht niet. Ze hebben veelal weinig (opvoeding) mee gekregen van thuis en hebben het allemaal zelf moeten uitzoeken. De ervaringsdeskundige van In2yourplace traceert veel jongeren op straat en in coffeeshops en verwijst ze door. Bij de gemeente is de ervaring dat de jongeren niet goed geholpen worden en dat ze daar ook niet goed op de hoogte zijn van de sociale kaart. Maar ook de instellingen zelf zijn niet allemaal bekend met elkaar. Zo heeft Jekerzicht onlangs pas van 0800-Home gehoord.

Jongeren van Jekerzicht

Het meisje dat begeleid woont bij Jekerzicht heeft vooral behoefte aan praktische hulp in de vorm van spullen voor haar huis. Ze heeft een redelijk inkomen en komt niet in aanmerking voor het kansfonds. Verder heeft ze veel kosten omdat ze elke maand naar Amsterdam moet vanwege haar transgenderprocedure. Daardoor blijft er weinig geld over om haar huis in te richten.

Het andere meisje heeft schulden waar ze hulp bij nodig heeft. Verder heeft ze nog wel begeleiding nodig vanwege haar borderline, omdat het anders 'nog wel mis kan gaan'. Verder geeft ze aan dat ze steun nodig heeft in verband met haar verhuizing richting het Credohuis, waar alles veel meer volgens de regels verloopt. Zo geeft ze aan dat ze daar bijvoorbeeld urinecontroles uitvoeren om te checken of je iets gebruikt hebt. Dat gebeurt in Jekerzicht niet.

Eén van de jongens heeft nog wat hulp nodig bij het regelen van zijn ID en zorgverzekering, het zoeken van een opleiding en daarna het zoeken van eigen woonruimte. Verder is hij zelf bezig met het zoeken van een baantje. Hij kan gebruik maken van de computers in Jekerzicht voor zijn sollicitatie-activiteiten.

De andere jongen zou wel graag een gelijkwaardige begeleider willen, die begrijpt wat je nodig hebt en die dingen over zichzelf vertelt. Verder vindt hij dat hij momenteel niet echt hulp nodig heeft. *'Ja, die verslaving zou ik vanaf moeten in principe. Maar dat vind ik zelf niet, dus ik kan niet echt iets bedenken'*. Hij is er vooral mee bezig dat hij niet opnieuw uit Jekerzicht wordt gezet, wat al eerder is gebeurd.

Jongeren van Credohuis

Een van de meisjes zou graag een vaste woonplek willen, maar ze heeft alleen een uitwonende beurs wat niet voldoende is. Verder heeft ze nog wel behoefte aan zorg nu, in haar eentje vergeet ze bijvoorbeeld wel eens te eten. Ze heeft nu een persoonlijke begeleider en wordt nu getraind in het ontwikkelen van een vast ritme.

Het andere meisje heeft nog ambulante zorg vanuit het Credohuis. Die houden haar nog wat in de gaten en helpen haar met haar financiën omdat ze nog schulden heeft.

Jongeren van Kamers met Kansen

Een van de meisjes krijgt nog hulp vanuit Kamers met Kansen met betrekking tot haar financiën, het houden van werk en opbouwen van sociale contacten. Ze werkt met haar vaste begeleider aan het bereiken van haar doelen. Verder krijgt ze therapie vanuit het RIAGG voor omgaan met angst.

Het andere meisje vindt dat ze wel voldoende hulp heeft ontvangen. Wel praat ze eens in de paar weken met haar vaste begeleider bij Kamers met Kansen. Ze zou alleen nog wat hulp kunnen gebruiken bij opruimen. Verder hoopt ze dat haar financiële situatie in orde komt met behulp van de advocaat.

De jongen geeft aan dat de begeleiders van Kamers met Kansen, de begeleidster van Levanto en zijn pleegouders eens in de zes weken overleg met elkaar hebben. Als Kamers met Kansen wegvalt denkt hij dat de begeleiding van Levanto voldoende is. Momenteel dient hij binnen Kamers met Kansen als voorbeeld voor andere jongeren die er net wonen. Dat ervaart hij nog wel eens als stressvol, maar hij is er ook dankbaar voor.

Jongeren van de daklozenopvang

Het meisje dat nu bij het Leger des Heils woont zou eigenlijk in een gesloten inrichting moeten wonen, denken de mensen die haar hebben opgevangen. Het is een meisje dat door haar beperkingen levenslang afhankelijk zal blijven van hulp en bijvoorbeeld nooit zelf haar financiën zal kunnen regelen.

Het meisje dat bij MOVEOO slaapt geeft aan dat er een nachtopvang/crisisopvang moet zijn voor jongeren tussen de 17-14 jaar 'MOVEOO Young ofzo'. Verder heeft ze behoefte aan een woning 'en zo snel mogelijk aub!'. Verder geeft dit meisje aan dat ze evenals de jongen die bij het Leger des Heils woont, een soort van buddies zijn van andere jongeren. Ze hebben veel meegemaakt, kunnen goed relativeren en jongeren vertrouwen hen. Ze zou daar best graag een certificaat voor willen halen én ze denkt dat ze preventief veel kunnen betekenen.

3.2.4 Toekomst jongeren

Aan de jongeren is gevraagd wat ze graag zouden willen in de toekomst. Vaak gaat het de jongeren om het opbouwen van een normaal leven: een diploma halen, werk vinden, een woning vinden, eventueel een relatie en kinderen.

Jongeren van Jekerzicht

De meeste jongeren willen voor de toekomst graag een diploma halen, een baan zoeken en een eigen huis. *'Een rustig leven, geen speciale dingen eigenlijk, gewoon wat een ieder ander mens zou willen'*. Eén jongen heeft wat andere plannen: hij wil vooral veel geld, misschien een of meerdere kebabzaken openen en iets met aandelen doen.

Jongeren van Credohuis

Het ene meisje wil uiteindelijk graag op zichzelf wonen en naar school gaan en voor de verdere toekomst een baan, twee kindjes en een lieve man erbij. *'Gewoon werk vinden enzo, gewoon een beetje alles op de rit krijgen toch, zoals een normaal iemand die dat allemaal gefixed krijgt.. ja, dat wil ik ook.'* Het andere meisje wil een stichting opzetten voor zwangere vrouwen die niet weten waar ze heen moeten. Deze stichting is voor vrouwen vanaf 21 jaar die niet in de vrouwenopvang terecht kunnen. Dat wil ze samen met God doen.

Jongeren van Kamers met Kansen

De jongeren willen alle drie graag een zelfstandige woonruimte. Eén van de meisjes heeft verder plannen om nog HBO-rechten te gaan doen en ooit rechter te worden. Het liefst woont ze dan in Amsterdam zuidoost en start ze een gezin. De jongen geeft aan *'ik ben een echt huisje, boompje, beestje mens'*. En het hoeft geen luxe auto, groot huis of enorme luxe te zijn, als hij maar in zijn primaire behoeften voorzien wordt.

Jongeren van de daklozenopvang

Het meisje bij het Leger des Heils zal levenslang goede ondersteuning nodig hebben. De andere twee jongeren hopen snel op woonruimte en willen in de toekomst graag een 'normaal leven' opbouwen.

3.2.5 Twee ouders aan het woord

3.2.5.1 Inleiding

Na het uitvoeren van de interviews blijkt dat veel van de problemen voortkomen uit de thuissituatie. Dat een deel van de jongeren geen contact meer heeft met de ouders, dat er sprake is geweest van huiselijk geweld, dat ouders zelf psychische of verslavingsproblematiek hebben. Het is wel gelukt om twee vaders te interviewen van twee jongeren die verblijven bij Kamers met Kansen. In deze paragraaf wordt beschreven hoe zij tegen de situatie van hun (pleeg)kind aankijken en hoe zij de hulp en ondersteuning ervaren.

3.2.5.2 Situatie van de jongeren

Gesproken is met de pleegvader van de 23-jarige jongen die bij Kamers met Kansen woont. Hij heeft de jongen met anderhalf jaar in zijn gezin opgenomen omdat hij uit een zwaar problematisch gezin komt. De pleegvader beschrijft de jongen als een kwetsbare jongen, met wel *'wat capaciteiten, maar niet teveel, een echte VMBO-er'*. Hij heeft moeite om structuur in zijn leven aan te brengen. Hij heeft ADHD en denkt voornamelijk op korte termijn. Dat blijkt ook uit zijn relaties: het is lastig om goede lange termijn relaties te onderhouden. Dat komt ook omdat hij veel en lang praat, wat voor veel mensen vermoeiend is. Toch heeft de jongen wel een vaste vriendengroep die hij al langer kent en erg belangrijk voor hem is. De jongen houdt minimaal contact met zijn familie. Het contact komt vooral vanuit de pleegouders, zij halen hem regelmatig op. De jongen kan moeizaam leren en heeft moeite om zijn baantjes aan te houden *'hij is al wel tien keer ontslagen en van zes verschillende opleidingen af gestuurd'*. Op een gegeven moment groeide hij thuis niet meer en hebben ze besloten dat hij op zichzelf, antikraak, zou gaan wonen. Maar dat blijkt niet te lukken, hij heeft de neiging om te verwaarlozen. Vervolgens is hij weer thuis gaan wonen, maar dat werkt niet meer. Zijn pleegouders zijn best lang op zoek gegaan naar een geschikte woonplek voor hem. RIBW blijkt niet geschikt voor de jongen, het is volgens de pleegvader voor psychiatrische patiënten. Kamers met Kansen is nauwelijks bekend, daar zijn ze per toeval (via een vriendin van de jongen) achter gekomen. Vervolgens wordt de jongen aanvankelijk niet toegelaten bij Kamers met Kansen *'Het is een enorm gevecht geweest om hem hier te krijgen. In de gesprekken kwam naar voren dat T. niet in de groep zou passen. Toen heb ik echt een paar keer met mijn vuist op tafel geslagen hier, omdat ik daar grote moeite mee had'*.

Gesproken is ook met de vader van het 19-jarige meisje dat bij Kamers met Kansen woont. De problemen van het meisje zijn begonnen bij haar moeder, er zou sprake zijn van mishandeling. Dat is volgens de vader nooit bewezen, maar ook nooit ontkracht. Hierdoor is het meisje uit huis geplaatst en in een 'blijf van mijn lijf huis' in Amsterdam terecht gekomen. Daar is ze weggelopen en weer op een andere groep geplaatst. Vervolgens is ze weer overgegaan naar Jeugdzorg Amsterdam, waar ze een tijdje heeft gewoond. Ondertussen krijgt ze ook begeleiding vanuit De Waag in Leiden. Ze heeft nog even in een beschermde woonvorm gewoond en ondertussen blijkt uit onderzoek dat ze borderline heeft. Jeugdzorg heeft met de vader contact opgenomen en afgesproken dat het meisje bij hem komt wonen in Maastricht. Ze krijgt dan ook begeleiding vanuit RIAGG. Op school spijbelt ze en de relatie met vader en stiefmoeder is gespannen. Na lang zoeken zijn ze bij Kamers met Kansen terecht gekomen.

3.2.5.3 Hulp, ondersteuning aan jongeren

De jongen heeft zijn hele leven ondersteuning nodig gehad. Eerst jeugdzorg (ambulante zorg), ondersteuning vanuit het Franciscusoord (ambulante begeleiding thuis), speciaal onderwijs, nu Kamers met Kansen en ambulante begeleiding vanuit het RIBW. En door de pleegzorg zijn er altijd voldoende financiële middelen geweest voor de opvoeding van de jongen. De pleegvader benoemt wel dat dit stopt bij 18 jaar, terwijl de problemen gewoon doorgaan. *'Het is dan eigenlijk de bedoeling dat je een koffertje geeft en zegt 'hartelijk gefeliciteerd' en hem naar buiten trapt. Ik vind dat verschrikkelijk.'* De jongen is ook na zijn 18^e bij zijn pleegouders blijven wonen. De vader vindt Kamers met Kansen ideaal voor de jongen: het sluit naadloos aan op zijn behoeften omdat hij echt op kamers woont, maar toch met een stukje controle, steun en regie op gezonde afstand. De pleegouders worden veel betrokken bij de begeleiding van hun pleegzoon. De pleegvader benoemt dat hij het raar vindt dat

het zo onbekend is en dat er niet meer van dit soort plaatsen zijn. Hij denkt dat Kamers met Kansen een relatief goedkope oplossing is die ervoor kan zorgen dat jongeren niet op straat gaan zwerven. Hij geeft aan het raar te vinden dat er regelmatig kamers leeg staan bij Kamers met Kansen, terwijl er aan de andere kant jongeren op straat rondzwerven. De vader geeft aan dat wanneer de jongen niet bij Kamers met Kansen terecht was gekomen dat hij dan waarschijnlijk een 'zwerfjongere' was geworden. *'Ik denk dat dit een preventiemiddel voor jongeren kan zijn, als je ze op tijd oppakt'*. Voor de toekomst denkt de pleegvader dat de jongen zelfstandig kan gaan wonen, maar wel met ambulante begeleiding. Wel maakt de pleegvader zich zorgen om het werk van de jongen. De jongen heeft werk nodig vanwege de structuur die het hem biedt. Maar de pleegvader vraagt zich af of er wel altijd geschikt werk voor hem is. De jongen blowt ook nog steeds en dat levert volgens de pleegvader wel de nodige problemen op. Verder geeft hij aan dat zij er als pleegouders altijd voor de jongen zullen blijven.

Het meisje heeft veel hulp ontvangen en heeft in verschillende crisisopvangplekken gezeten. In november 2015 is de diagnose borderline gesteld. Het plan is om een traject op te starten met begeleid wonen en therapie, maar dit komt niet van de grond omdat er niet direct plaats is. Jeugdzorg heeft vervolgens de vader gevraagd of het meisje bij hem kan wonen en dan wordt de hulp vanuit Maastricht opgestart. Het RIAGG heeft de vader wel afgeraden om het meisje in huis te nemen *'want het is nogal wat als je zo iemand in huis haalt, zeiden ze bij het RIAGG'*. Pas na een half jaar accepteert het meisje de steun vanuit haar vader en kiest ze voor Maastricht in plaats van Amsterdam. Ondertussen woont het meisje een klein half jaar bij Kamers met Kansen en gaat het goed met haar. Ze zit weer op school, sport veel, leert met geld omgaan. Haar vader is heel nauw betrokken bij de hulp en krijgt zelf ook begeleiding vanuit RIAGG om met zijn dochter om te gaan. Verder ondersteunt hij zijn dochter een beetje financieel en gaat hij wekelijks met haar sporten. Hij benoemt nog expliciet dat de begeleidster vanuit Jeugdzorg in Amsterdam heel goed was *'mijn petje af voor die dame'*. Dankzij haar is alles op de rit gekomen. Die heeft zich een half jaar met het meisje bemoeid en er onzettend veel tijd en energie in gestoken. Ze ging meerdere malen mee van Amsterdam naar Maastricht om de overgang goed te laten verlopen.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Aantallen en kenmerken zwerfjongeren in Maastricht

De volgende twee onderzoeksvragen worden beantwoord in dit deel:

1. Hoeveel zwerfjongeren maken jaarlijks gebruik van (één van) de bovengenoemde opvangplekken in Maastricht?
2. Welke kenmerken zijn bekend over deze jongeren die gebruik maken van de opvangplekken?

Kijken we naar de cijfers van het meest recente jaar waarover van alle drie de opvanglocaties cijfers bekend zijn (2016), dan zien we het volgende: elf jongeren zijn opgevangen in het Credohuis, twaalf jongeren in de Jongerenfoyer Maris Stella en 28 verschillende jongeren (twee van hen verbleven twee keer in het pension) intern in Pension Jekerzicht. Dat is een totaal van 51 jongeren. Het aantal aanmeldingen ligt fors hoger. Bij het Credohuis is niet bekend hoeveel aanmeldingen er zijn geweest in 2016. Bij Kamers met Kansen meldde zich initieel 47 jongeren en bij Jekerzicht 49. Dit maakt het aantal aanmeldingen ten minste dubbel zo groot als het daadwerkelijke aantal opnames. Veruit de meeste jongeren die gebruik maken van de drie opvanglocaties hebben de Nederlandse nationaliteit. Afgaande op Limburgse cijfers (zwerfjongeren: 4 op de 10.000 inwoners) zou Maastricht zo'n 50 zwerfjongeren tellen. Volgens schattingen van Credo huis zou Maastricht meer dan 200 zwerfjongeren tellen.

De cijfers van pension Jekerzicht geven aanleiding om te concluderen dat de zwaarte van de problematiek toeneemt. Het percentage jongeren dat binnen een half jaar weer uitstroomt neemt met de helft af van 80% naar 40%. Dat betekent dat meer jongeren langere tijd binnen het pension (moeten) worden opgevangen. Daarbij is te zien dat het aandeel jongeren waarvan het traject negatief beëindigd wordt de laatste twee jaren is toegenomen. Kamers met kansen geeft aan dat meer en meer jongeren een verstandelijke beperking en/of gedragsproblemen hebben al dan niet met een onderliggende diagnose: pdd-nos, autisme spectrum stoornis, depressie, licht verstandelijke beperking, borderline. In de afgelopen drie jaren is meer dan de helft van de jongeren gekenmerkt door het hebben van een of andere beperking, aldus Kamers met Kansen.

Het merendeel van de zwerfjongeren betreft jongens.

4.2 Problematiek leefgebieden en ondersteuningsbehoeften van zwerfjongeren in Maastricht

De volgende twee onderzoeksvragen worden beantwoord:

- Op welke leefgebieden hebben deze jongeren ondersteuningsbehoeften?
- Waar hebben de zwerfjongeren behoefte aan wat betreft hulpverlening, opvang en interventies?

- ❖ *Leefgebieden waarop jongeren ondersteuningsbehoeften hebben*
Met de Zelfredzaamheidsmatrix (ZRM)⁴ in het achterhoofd zijn er gesprekken gevoerd met jongeren. In de ZRM komen elf leefgebieden naar voren, namelijk:

Ondersteuningsbehoefte per leefgebied	
Financiën	Ja
Dagbesteding	Soms
Huisvesting	Ja
Huiselijke relaties	Nee, pas in later stadium
Geestelijke gezondheid	Soms
Lichamelijke gezondheid	Niet genoemd, wel nodig
Verslaving	Niet genoemd, wel nodig
Activiteiten dagelijks leven	Nee, pas in later stadium
Sociaal netwerk	Soms
Maatschappelijke participatie	Nee, pas in later stadium
Justitie	Nee

⁴ Lauriks, Buster, Van de Weerd, Tigchelaar & Fasseart, *Zelfredzaamheidsmatrix*, 2013

Uit het onderzoek is jongeren expliciet gevraagd naar hun ondersteuningsbehoeften. Daaruit blijkt dat het uitmaakt per instelling waar jongeren behoefte aan hebben. De jongeren die in de daklozenopvang zitten, willen uiteraard zo snel mogelijk op een andere plek wonen. Het liefst in een normale woonruimte: het gaat dan om leefgebied 3, huisvesting. Maar bij één van de jongeren in dit onderzoek, die nu bij het Leger des Heils verblijft, zal dit nooit te realiseren zijn vanwege haar psychische problematiek, verslavingsproblematiek en haar lage IQ. De jongeren bij pension Jekerzicht hebben veelal behoefte aan een dagbesteding (leefgebied 2), een inkomen in de vorm van een uitkering of werk (leefgebied 1), hulp bij het oplossen van schulden (leefgebied 1) en hulp bij het regelen van een ID en zorgverzekering. Verder zou op de langere termijn ondersteuning op andere leefgebieden ook wenselijk lijken, zoals huisvesting, geestelijke en lichamelijke gezondheid, verslaving, sociaal netwerk en maatschappelijke participatie. Maar dat wordt door de jongeren zelf niet aangegeven. Veelal worden ze nog heel erg in beslag genomen door het feit dat ze geen inkomen, verzekering, ID of dagbesteding hebben. Zolang dat niet geregeld is, kunnen ze ook geen verdere stappen ondernemen. De jongeren vanuit het Credohuis willen graag ondersteuning bij het zoeken naar een vaste woonplek (leefgebied 3) en het oplossen van schulden (leefgebied 1). En de jongeren van Kamers met Kansen willen ook graag doorstromen naar een vaste woonplek (leefgebied 3), hulp bij het zelfstandig kunnen wonen en hulp bij het onderhouden van sociale contacten (leefgebied 9). De jongeren uit het Credohuis en bij Kamers met Kansen hebben vaak wel hun inkomen en dagbesteding op orde. Veelal gaan ze naar school of werken ze. Zij hebben duidelijk hun leven alweer wat verder op de rit.

❖ *Behoeften voor wat betreft hulpverlening, opvang en interventies*

Uit dit onderzoek zijn vanuit verschillende invalshoeken (jongeren, ouders, professionals en ervaringsdeskundigen) veel behoeften naar voren gekomen voor wat betreft de hulpverlening, opvang en interventies. De beantwoording van de tweede onderzoeksvraag leidt automatisch tot de aanbevelingen naar aanleiding van dit onderzoek. Die staan verderop in dit hoofdstuk verder uitgewerkt. De volgende behoeften zijn in dit onderzoek naar voren gekomen:

- Er is behoefte aan een vaste routing en een vast aanspreekpunt/persoon voor jongeren, zodat ze weten waar ze aan toe zijn. De gemeente mag voor de jongeren wat laagdrempeliger worden dan het nu is;
- Er is behoefte aan zaken wat gemakkelijker kunnen regelen. Het gaat dan bijvoorbeeld om een vereenvoudiging van het 'papierwerk' wat jongeren moeten invullen. Ook is aangegeven dat het vroeger mogelijk was om naar het Leger des Heils te gaan om post op te halen en zaken te regelen. Tegenwoordig moeten jongeren naar Werkplein voor een slaaplijst en een postadres, dat is allemaal wat ingewikkelder geworden. En voor de jongeren die afhankelijk zijn van een Wajong of uitkering is het moeilijk om aan een huis te komen;
- Er is behoefte aan mensen die 'out of the box' kunnen denken en maatwerk kunnen leveren voor specifieke casussen die buiten de normale kaders vallen;
- Jongeren hebben soms heel snel behoefte aan een inkomen omdat ze anders binnen rap tempo schulden opbouwen. Een versnellingsprocedure voor voorschotten/uitkering is wenselijk;
- Er is behoefte aan een betere doorstroom zodat jongeren kunnen uitstromen naar begeleid zelfstandig wonen of echt zelfstandig wonen. Daardoor ontstaat er weer ruimte binnen de instellingen;
- Jongeren hebben heel veel aan een echt luisterend oor, iemand die ze begrijpt. De ervaringsdeskundigen zijn heel belangrijk voor deze jongeren. Er is behoefte aan meer ambulante begeleiding, ook door mensen die wellicht niet op HBO-niveau geschoold zijn,

maar wel geschikt voor het werk. Er mag veel meer aandacht zijn vanuit begeleiding voor eenzaamheid van jongeren, aangezien dat veel voorkomt bij deze doelgroep;

- Er is behoefte aan crisisopvang voor jongeren onder de 23 jaar, zodat ze niet bij het Leger des Heils of MOVEOO hoeven te slapen;
- Er is behoefte aan gedragsdeskundigen die samenwerken met jeugdwerkers, omdat veel jongeren kampen met psychische of psychiatrische problematiek;
- Er is behoefte aan een systeem waarin gegevens van jongeren geregistreerd worden, zodat alle instellingen van de situaties op de hoogte zijn en jongeren niet zelf met hun dossiers hoeven rond te lopen;
- Er is behoefte aan een opvang voor zwangere vrouwen die ouder zijn dan 21 jaar en nu niet bij de vrouwenopvang terecht kunnen;
- Er is zowel vanuit jongeren als professionals behoefte aan samenwerking tussen partijen, zodat het traject voor jongeren soepeler kan verlopen, de doorstroom gemakkelijker gaat, de gemeente toegankelijker wordt etc.;
- Er is behoefte aan preventief werken: voorkomen dat jongeren echt op straat komen te staan.

4.2.1 Verdere conclusies

Er zijn nog een aantal andere belangrijke zaken uit dit onderzoek naar voren gekomen. Hieronder is te lezen welke dit zijn.

- *Blij met Plan van Aanpak*⁵
Vanuit de professionals wordt aangegeven dat ze blij zijn met het Plan van Aanpak: daardoor is 0800-HOME (dat al vanaf 2010 bestaat) nu bijvoorbeeld erkend. Ook vanuit Jekerzicht wordt aangegeven dat ze steeds meer bereidheid vanuit de gemeente proeven om mee te denken. Het voordeuroverleg, waaraan ook de gemeente deelneemt, is daar een voorbeeld van.
- *Bedenk heel goed wie tot de doelgroep behoort!*
Hoeveel 'zwerfjongeren' er precies zijn ligt aan de wijze waarop het gedefinieerd wordt. Want wat is eigenlijk een zwerfjongere? Sommige jongeren gaan vanuit een instelling weer terug naar huis en nemen daar de situatie op de koop toe. Ook zijn er heel veel jongeren die wel een dak boven hun hoofd hebben omdat ze bij vrienden slapen, de zogenaamde 'bankhoppers'. Eigenlijk zijn dit ook zwerfjongeren omdat ze geen stabiliteit kennen in hun woonsituatie. Ook de jongeren en de professionals kijken de onderzoeker nog weleens niet begrijpend aan, wanneer deze het onderzoeksonderwerp introduceert als 'het gaat over zwerfjongeren'. Dit omdat het eigenlijk een diffuus begrip is gebleken. Waar het om gaat is dat een bepaalde groep jongeren niet een normale overgang kan maken van thuis wonen bij (een van de) opvoeders en zelfstandig wonen. Ze vallen als het ware 'in een gat'. Zoals ook uit onderhavige onderzoek blijkt kan dat uiteenlopende oorzaken hebben. Bovendien is de situatie ook niet altijd dat jongeren meteen op straat komen te staan en dakloos zijn, maar het gaat er vaak wel om dat ze problemen thuis hebben en daardoor ergens anders gaan logeren en verblijven. Meestal is bij vrienden of kennissen niet een lang houdbare situatie. Dat gaat even goed, maar uiteindelijk moet er toch een structurele oplossing voor de jongere komen. In dit onderzoek zijn hele verschillende aantallen genoemd als het gaat om jongeren die in de problemen zitten. De jongeren geven zelf aan dat er wel 300 – 400 jongeren in dak- of thuisloze situaties zijn. De

---

⁵ De Gemeenteraad heeft in maart 2017 unaniem besloten om samen met de stad een Plan van Aanpak op te stellen voor de hulp aan zwerfjongeren.

ervaringsdeskundigen schatten in dat er ongeveer tussen de 50 – 100 jongeren tot 23 jaar in een bepaald opzicht ‘op straat staan’. En daarvan slaapt een deel dus bij anderen op de bank, waardoor ze geen postadres kunnen aanvragen en eigenlijk niet verder kunnen.

‘Eigenlijk zijn ze al dakloos op die bank. Maar dan heeft iemand compassie met ze. Want overdag zwerven ze al de hele dag rond met hun ziel onder hun arm’.

DEFTINVTIEF

4.3 Aanbevelingen

- **Vaste routing, vast aanspreekpunt/persoon voor jongeren**

Vanuit de sociale dienst is het wenselijk wanneer er een richtlijn en vast aanspreekpunt is voor dak- en thuisloze jongeren. Jongeren worden nu vaak van het kastje naar de muur gestuurd. Het is afhankelijk van de medewerker hoe je behandeld wordt: de een vraagt allerlei verklaringen en documentatie (slaaplijsten, kopieën ID etc.) en de ander vraagt weinig tot niets. *‘En ik moet een ID hebben van de hoofdbewoner of een schriftelijke verklaring. Anders krijg je geen postadres en wordt je slaaplijst niet goedgekeurd.’* Vaak slapen dergelijke jongeren niet in een park, maar bij een vriend op de bank. Maar dat kunnen ze niet zeggen, want dan komt zo’n vriend ook weer in de problemen. Vaak zijn het de mensen die niets hebben die anderen helpen, zo wordt in de interviews aangegeven.

‘In principe moet dat niet mogen, dat jongeren slachtoffer worden van de structuur van de bureaucratie.’

- **Out of the box denken voor specifieke casussen**

Maatwerk en creativiteit vanuit de gemeente wordt op prijs gesteld. De doelgroep jongeren waar het hier over gaat is een zeer specifieke doelgroep en past niet direct binnen de kaders die vaak worden gebruikt door de inkomensconsulenten. Veel jongeren geven bij de instellingen aan dat ze niets bereiken bij de gemeente. Dit heeft veel effect op de jongeren. Soms grijpen de instellingen in om zaken voor de jongeren te regelen. Maar de ervaring van de ervaringsdeskundigen (die met de jongeren meegaan naar de gemeente) is dat zij ook niet altijd serieus worden genomen.

- **Vereenvoudig bepaalde zaken**

Jongeren die aan de balie van de gemeente komen, moeten heel veel papieren invullen en zijn daar veelal niet tegen opgewassen. *‘Ze zijn wereldvreemd als het gaat om instanties of de gemeente, of met geld omgaan.’* Het zou fijn zijn als zaken daar wat meer vereenvoudigd kunnen worden.

- **Versnellingsprocedure voor voorschotten/uitkering**

Er is behoefte aan een versnellingsprocedure of het verstrekken van voorschotten voor deze doelgroep wanneer het gaat om uitkeringen. Jongeren ontvangen vaak pas een uitkering na drie maanden en in de tussentijd lopen de schulden op. Bij Jekerzicht mogen de jongeren dan later hun bijdrage betalen. Maar met zorgverzekeraars krijgen ze het niet voor elkaar om jongeren later hun premie te laten betalen. Jongeren bouwen daar schulden op en de zorgverzekeraars blijven daar achteraan gaan. Aangegeven wordt dat er wel gemeenten zijn die afspraken maken met zorgverzekeraars om dergelijke problemen te ondervangen. Als jongeren onverzekerd rondlopen, levert het weer € 5.000,- ‘valse start’ op. 0800-HOME stuurt jongeren vaak door naar Sociale Financiële Stabiliteit, een netwerk van mensen die aan de slag gaan met financiële problemen voordat bewind aan de slag gaat.

- **Organiseer ook een ‘achterdeuroverleg’**

Naast een voordeuroverleg (waar verschillende instellingen en de gemeente aan het begin van het traject met elkaar in overleg gaan) zou er ook een ‘achterdeuroverleg’ moeten zijn. Er kan dan besproken worden waar jongeren heen kunnen wanneer ze in principe klaar zijn binnen de instelling. Ze kunnen nu dus vaak nergens heen en er vindt ook geen overleg plaats over dergelijke jongeren.

- **Meer samenwerking tussen gemeenten**

Er moet kritisch gekeken worden naar de regiobinding. Dat zorgt ervoor dat jongeren zich vaak lastig bij een opvang kunnen aanmelden. Bijvoorbeeld omdat gemeenten niet samenwerken.

o **Neem de ervaringsdeskundigen serieuzer**

Uit het onderzoek blijkt duidelijk dat de ervaringsdeskundigen een hele belangrijke rol spelen voor deze doelgroep. Jongeren vertrouwen hen, er is wederzijds begrip en respect. De 'normale' professional kan dat lang niet altijd bereiken bij de jongeren, zo wordt door jongeren zelf aangegeven. De gemeente zou eens kunnen kijken naar de bijdragen die de ervaringsdeskundigen leveren om de zwerfjongeren te helpen. Zij hebben de ervaring, de contacten en zijn in staat om bruggen te slaan en jongeren kracht te geven. De ervaringsdeskundigen hebben behoefte aan ondersteuning vanuit én goede communicatie met de gemeente.

Ook fungeren jongeren zelf soms als buddies voor andere jongeren. Vanuit hen is de vraag of ze daar een certificaat voor kunnen halen.

o **Meer goede begeleiding voor de jongeren**

Tijdens verschillende interviews is naar voren gekomen dat de begeleiding richting jongeren nog verder geoptimaliseerd kan worden.

- Bijvoorbeeld vanuit Levanto is ten aanzien van de begeleiding aangegeven dat deze tussen 9-17u gegeven wordt, *'maar dan stoppen de problemen van de jongeren niet'*, zo wordt aangegeven.
- Er lijken te weinig plaatsen beschikbaar voor de 'zwaardere doelgroep'. Een deel van de jongeren komt gewoon niet binnen bij Jekerzicht of Kamers met Kansen. *'Onze jongeren kunnen niet aankloppen bij Kamers met Kansen. Wat denk je van de stigmatisering als je zegt dat je op de Singel verblijft?'* Een aantal van die jongeren verblijft nu ondanks hun te lage leeftijd bij het Leger des Heils. Aangegeven wordt dat deze jongeren amper buiten komen, want er is niemand die hen stimuleert. Ze zitten de hele dag achter de computer en tussen mensen waar ze niet tussen moeten zitten. Ze kunnen alleen maar naar beneden afglijden: ze komen niet verslaafd binnen, maar er is een gebruikersruimte, daar blowen ze tussen de harddruggebruikers. *'Ik zit hier goed voor 2 zoveel per dag, ik heb internet en voor 1,50 een tosti en dat hoef ik pas te betalen als mijn uitkering er is, dus voor nu is het gratis..'*
- Aangegeven is dat goede ondersteuning voor jongeren met psychische problematiek ontbreekt. Er zijn veel jongeren met een laag zelfbeeld, laag IQ en die daardoor in een depressie (kunnen) raken. Het zou mooi zijn wanneer jeugdprofessionals, die jongeren als vertrouwenspersoon zien, meer samenwerken met gedragsdeskundigen. Want jongeren willen vaak niet naar een psycholoog, want *'ze zijn toch niet gek?'*. Aangegeven wordt dat bijvoorbeeld een instelling als Mondriaan aan het bezuinigen is, dat de wachtlijsten langer worden en dat het aantal zelfmoorden stijgt onder jongeren. Het advies is dat de gemeente goed moet kijken naar wat er allemaal is aan aanbod en dat dat versterkt moet worden. Het is belangrijk om daar alle partijen bij te betrekken die zich met deze kwetsbare jongeren bezig houden, dus ook het Leger des Heils.

o **Meer ambulante begeleiding**

Er is te weinig ambulante begeleiding voor jongeren beschikbaar. Er is een aantal dingen over gezegd:

- Er is nu een HBO-opleiding nodig om ambulant begeleider te worden. Opgemerkt wordt dat ervaringsdeskundigen die mee kunnen denken veel belangrijker zijn voor de jongeren dan een diploma;
- Jekerzicht heeft wel het idee dat er veel ambulante begeleiding is, maar dat het alleen mag worden ingezet wanneer er financiering voor is (wat voorheen niet zo was).

- **Wachttijden verkorten, indicaties**

- De wachttijden voor jongeren zijn erg lang. Er is een wachtlijst voor crisisbedden, voor intramurale begeleiding, voor Impuls anderhalf jaar (opvangcentrum), voor Radar twee jaar (ondersteuning voor mensen met een beperking). Ook bij Jekerzicht hebben ze continu een wachtlijst. Sinds ze meedoen aan het voordeuroverleg krijgen ze meer verzoeken. Op dit moment zijn de crisisbedden bij Jekerzicht in gebruik door 'niet-crisis'-jongeren. Jekerzicht streeft ernaar om jongeren een half jaar te laten wonen, maar dat is veelal niet haalbaar. Bij het Credohuis worden indicatiebesluiten afgegeven voor maximaal een half jaar en dan moeten jongeren weg. Het is opmerkelijk dat het overal anders is.
- Bij Kamers met Kansen en het Credohuis is soms wel plek, maar dan kan er blijkbaar niet de juiste match gemaakt worden. Bij Kamers met Kansen moeten jongeren al een bepaalde mate van zelfstandigheid hebben en bij het Credohuis kan de christelijke uitstraling wellicht tegenwerken. Ook zit Kamers met Kansen niet bij het voordeuroverleg en is het Credohuis daar niet altijd bij aanwezig. Aanbeveling is om hier eens goed naar te kijken.

- **Betere communicatie tussen instellingen**

Een betere communicatie tussen de instellingen is van belang. Verder dat ze elkaar allemaal kennen, zodat ze goed naar elkaar kunnen doorverwijzen indien nodig. Een systeem waarin alle jongeren geregistreerd staan, lijkt handig. Bijvoorbeeld een meldcode, waarin gegevens ingevoerd kunnen worden en zichtbaar is welke professionals de jongere allemaal kennen. Niet alle professionals kennen dit systeem: Jekerzicht kan bijvoorbeeld wel inzien of jongeren ergens bekend zijn en 0800-HOME weer niet. Wel wordt er gewerkt met de verwijfsindex, een samenwerkingsverband van meerdere gemeenten en (hulpverlenende) instanties voor (risico)jongeren. Op dit moment hebben jongeren vaak zelf hun papieren bij zich op straat. Het zou beter zijn wanneer dat allemaal digitaal staat.

- **Meer (tussen)voorzieningen, betere doorstroom**

Het lijkt erop dat er niet voldoende voorzieningen zijn voor alle jongeren die hulp nodig hebben. Dat wordt bijvoorbeeld geïllustreerd doordat er op dit moment jongeren zijn die zelf net uit het Leger des Heils komen, een zelfstandige unit hebben en daar weer gelijkgestemden gaan opvangen. *'Ik heb ook al drie jongeren van straat bij mij laten wonen, maar dat is moeilijk, je krijgt er niets voor. De ene is naar Portugal en de anderen heb ik op straat moeten zetten omdat het gewoon niet werkt'*. Of dat de oprichtster van 0800-HOME aangeeft dat ze zelf jongeren opvangt: het gaat dan bijvoorbeeld om kwetsbare, timide, hoogsensitieve jongeren. Verder stuurt ze jongeren soms met €5,- naar de paters in Valkenburg en dan kijken ze de volgende dag weer verder, omdat er dan even geen oplossing is. Maar dit signaal wordt ook afgegeven door de voorzieningen. Het gaat hierbij ook om de doorstroom van jongeren vanuit de opvang die stagneert. Er is behoefte aan meer betaalbare woningen voor deze doelgroep. In Maastricht blijkt de wachttijd van een half jaar voor een woning niet haalbaar. Er is bijvoorbeeld een casus van een jongen die al anderhalf jaar bij het Leger des Heils woont en nog geen woning heeft: hij had op een half jaar gerekend. *'Stoom uit zijn oren en die slaat daar de boel kort en klein'*. Bij Kamers met Kansen kunnen de jongeren wel doorstromen: zij werken samen met Servatius. Door verschillende instellingen is een aantal oplossingen/aanbevelingen aangedragen.

- De aanbeveling is dat de gemeente gaat praten met Ad Hoc of Maximus om te kijken of er mogelijkheden zijn voor jongeren om tijdelijk te huren of goedkoop antikraak te wonen. Er kan dan gekeken worden of jongeren daar kunnen wonen met ambulante begeleiding. Zodat er in de voorzieningen weer ruimte komt.
- Ander idee dat geopperd wordt, is om de jongeren te koppelen aan een project waar bejaarden wonen. Jongeren zouden dan onder begeleiding iets met bejaarden kunnen doen.

- Vanuit het Credohuis wordt aangegeven dat het ideaal zou zijn wanneer er na het Credohuis nog een vervolg is waarin jongeren ‘begeleid zelfstandig wonen’ (BZW), voordat ze echt zelfstandig wonen. Nu vallen jongeren regelmatig in een gat wanneer ze klaar zijn in het Credohuis. Soms gaan ze terug naar huis, maar dat kan niet altijd. Jongeren krijgen de laatste tijd meestal een beschikking voor een half jaar voor het Credohuis. Deze kan niet zomaar verlengd worden totdat jongeren een kamer hebben of een goed vervolg vinden op het Credohuis. In een keer iets langduriger hulp verlenen zou wellicht veel meer kunnen opleveren, eventueel ook in samenwerking met woningbouwverenigingen die woonruimte beschikbaar kunnen stellen. Het Credohuis biedt nog wel ambulante hulp en ze laten een jongere nu meteen inschrijven bij een woningbouwvereniging. Sommige jongeren hebben een woningblokkade bij een woningbouwvereniging, omdat ze schulden hebben. En urgentie geldt alleen in bijzondere gevallen. *Ze zijn dus in het Credohuis vanaf het begin al bezig met ‘wat wil je hierna?’ ‘Sommigen kunnen 1 minuut al niet overzien, laat staan met overzien waar ze volgend jaar zullen wonen’. ‘Dingen aanleren dat gaat, maar dingen afleren is heel moeilijk. Je kunt niet in een half jaar jongeren opnieuw opvoeden en je bent vaak weer opvoeder nummer zoveel.’*
- Vanuit de ervaringsdeskundigen met hun eigen B&B⁶ voorziening wordt aangegeven dat ze zelf bezig zijn met een initiatief in overleg met de gemeente en Jekerzicht. Zij willen een voorziening creëren voor jongeren die bijvoorbeeld klaar zijn bij Jekerzicht en bijna klaar zijn om zelfstandig te gaan wonen. Het gaat dan om een stukje extra begeleiding en het bijbrengen van extra zelfredzaamheid voordat ze doorstromen naar hun eigen plek. En dan komen er ondertussen weer plekken vrij in Jekerzicht voor jongeren die het nodig hebben. Momenteel blijven er jongeren in Jekerzicht zitten om te sparen, omdat de huur particulier te hoog is óf omdat ze wachten totdat ze een woning aangeboden krijgen. Dus zo’n tussenvoorziening kan uitkomst bieden.
- Er is eigenlijk geen crisisopvang. Jekerzicht heeft crisisbedden, maar die zijn bezet omdat het zo druk is. Er is nu een wachttijd om een crisisbed te krijgen. Die ervaringsdeskundigen willen kijken of ze daar vanuit hun B&B iets in kunnen betekenen.

o **Aandacht voor preventie**

Vanuit de gemeente wordt (een bepaalde mate van) zelfredzaamheid verwacht, ook van deze jongeren. Maar het gaat hier vaak om jongeren die een verstandelijke beperking hebben (wat niet zichtbaar is). Veel jongeren worden behoorlijk overschat, zo wordt aangegeven door ervaringsdeskundigen. Er zou meer aandacht moeten zijn voor preventie: voorkomen dat jongeren gaan zwerven. Nu is het vaak wachten tot jongeren echt heel erg in de problemen zitten. Maar het zou beter zijn om in de fase daarvoor al in te grijpen (bijvoorbeeld op het moment dat jongeren dagelijks in de coffeeshop hun tijd aan het verdoen zijn). Wat meer in de richting van het ‘oude straathoekwerk’ en dan de verbinding zoeken met relevante partijen. In het Plan van Aanpak wordt veel aandacht besteed aan preventie. Daarnaast is het oude straathoekwerk er niet meer, maar daarvoor in de plaats is er wel Inbeeld bij Trajekt, Sociale teams, Jeugdteams, het Jongerenloket, et cetera.

o **Partijen verbinden**

Er gebeurt al best veel voor deze doelgroep. Maar de verbinding tussen verschillende partijen kan nog veel meer gemaakt worden: gemeente, woningbouwcorporaties, instellingen. Een voorbeeld tijdens dit onderzoek dat deze verbinding niet optimaal is: vanuit verschillende partijen wordt er gesproken over crisisbedden (o800-HOME en die ervaringsdeskundigen), maar ze weten het niet van elkaar. Ook is er een overleg over jongeren die 18 jaar worden en ‘in een gat dreigen te vallen’, maar daar is weer niet iedereen van op de hoogte. Men moet goed met elkaar in overleg blijven en het netwerk kennen. En

---

⁶ Op het moment van schrijven is de toekomst van de B&B – en dus de voorgenomen plannen- door omstandigheden op losse schroeven komen te staan.

voor de jongeren zou er idealiter één routing (zie ander punt van aanbeveling) moeten komen. Het voorstel is om een regulier overleg in te schakelen waarbij alle relevante partijen betrokken worden. En dan moet van tevoren goed geïnventariseerd worden wie daar allemaal bij horen, zodat er geen belangrijke partijen buiten vallen en men elkaar allemaal leert kennen.

- **Opvang voor jonge, zwangere vrouwen vanaf 22 jaar**

Uit dit onderzoek komt naar voren dat een zwanger meisje van 22 jaar niet meer wordt toe gelaten in de vrouwenopvang⁷ die bedoeld is voor vrouwen tot en met 21 jaar. Voor haar is de keuze zwanger op straat komen te staan óf een abortus laten plegen om toch in aanmerking te komen voor het Credohuis. Het zou goed zijn om te kijken of er een plek gerealiseerd kan worden voor vrouwen in een soortgelijke situatie.

- **Zorg ervoor dat de bedden allemaal gevuld zijn**

In de periode dat het onderzoek loopt, blijken er in het Credohuis twee van de zes bedden gevuld te zijn. Ook Kamers met Kansen zit vaak niet helemaal vol, zo wordt aangegeven. Aan de andere kant zijn er wel jongeren die bij de daklozenopvang slapen. Het Credohuis zou veel jongeren afschrikken vanwege de christelijke instelling en de strenge regels, zo geven andere instellingen aan. Jongeren mogen hier niet gebruiken en er worden urinecontroles uitgevoerd. Het lijkt zinvol om eens goed te kijken naar deze situatie: dat er aan de ene kant bedden leeg staan en aan de andere kant jongeren op straat slapen.

---

⁷ Xonar Vrouwenopvang is er voornamelijk voor vrouwen (tot 100 jaar in principe) die te maken hebben met huiselijk geweld (GIA). Een beperkt deel van de 32 appartementen in de Putepeel (3) zijn bedoeld voor jonge ouders (18-23 jaar) die opvang nodig hebben.

5 Bijlagen

5.1 Lijst met geïnterviewden

Tabel 1 *Individuele interviews met jongeren*

Respondent	Opvang
Meisje, 19 jaar	Jekerzicht sinds maart 2017
Meisje, 23 jaar	Jekerzicht sinds oktober 2014
Jongen, 19 jaar	Jekerzicht sinds 18 ^e , eruit gezet en weer opnieuw bij Jekerzicht
Jongen, 22 jaar	Jekerzicht sinds maart 2017
Meisje, 18 jaar	Credohuis sinds april 2017
Meisje, 23 jaar	Sinds half maart uit Credohuis, nu zelfstandig
Jongen, 23 jaar	Kamers met Kansen sinds april 2016
Meisje, 20 jaar	Kamers met Kansen sinds april 2016
Meisje, 19 jaar	Kamers met Kansen sinds januari 2017
Jongen, 21 jaar	Leger des Heils, sinds kort in een unit, voorheen daklozenopvang
Meisje, 21 jaar	MOVEOO, daklozenopvang, sinds 20 april 2017
Meisje, 19 jaar	Leger des Heils sinds begin mei 2017. Informatie over haar is verteld via de twee ervaringsdeskundigen die haar een maand in huis hebben gehad.

Tabel 2 *Individuele interviews met ouders*

Respondent	Korte beschrijving
Man	Pleegvader van 23-jarige jongen die bij Kamers met Kansen woont, is 58-jaar, getrouwd, heeft nog twee zoons en woont in Eckelrade. Pleegzoon is de neef van zijn vrouw.
Man	Vader van 19-jarig meisje die bij Kamers met Kansen woont, is 48 jaar. Woont samen met zijn 2 ^e vrouw, 19 jaar geleden gescheiden en heeft nog twee zoons uit eerste huwelijk.

Tabel 3 Individuele interviews met ervaringsdeskundigen

Respondent	Korte beschrijving	Extra info
Man	Dakloos geweest en 15 jaar verslaafd geweest aan cocaïne. Werkt als ervaringsdeskundige bij In2yourplace. Kent veel van de jongeren en verwijst veel jongeren door naar hulpverlening.	Nam ook deel aan de focusgroep
Vrouw	Dakloos geweest op haar 25 ^e met een kind.	Samen een B&B begonnen. Onlangs een dakloos meisje opgevangen die nergens terecht kan.
Man	Twee keer dakloos geweest: op jonge leeftijd en geleden nog een keer wegens echtscheiding.	

Tabel 4 Deelnemers focusgroep

Respondent	Opvang
Man, wooncoach bij Kamers met Kansen sinds 1/12/16 en jeugdzorgwerker bij Xonar, eigen bedrijf in assesment en coaching	Kamers met Kansen
Vrouw, projectcoördinator sinds 2009 bij Kamers met Kansen	Kamers met Kansen
Vrouw, zelf jarenlang zwerfjongere geweest, 0800-HOME opgezet, doet ze vanuit Stichting Feel Good Connected	0800-HOME
Vrouw, trajectbegeleider Jekerzicht sinds 2014, daarvoor bij St. Zwerfjongeren sinds 2005	Pension Jekerzicht
Vrouw, stagiaire bij Jekerzicht in de functie van trajectbegeleider sinds september '16	Pension Jekerzicht
Vrouw, pensionmedewerker bij Jekerzicht sinds mei '16	Pension Jekerzicht
Man, werkt in ambulante team Levanto, bestaat sinds maart/april '17. Werkt al jaren met de doelgroep	Levanto
Man, ervaringsdeskundige, werkt aantal jaar als jongerenwerker bij In2yourplace van Levanto	In2yourplace
Afwezig	Credohuis

5.2 Gesprekshandleiding

Jongeren

Gesprekshandleiding zwerfjongeren

April 2017

Toelichting op het gesprek

Gemeente Maastricht wil weten:

- welke problemen zwerfjongeren hebben – wat hun situatie is.
- welke vragen en wensen zwerfjongeren hebben voor hulp, ondersteuning en opvang

Daarom gaan we in gesprek met zwerfjongeren in Maastricht. Om dit van hen zelf te horen.

Je blijft anoniem. Dat wil zeggen dat wij jouw naam nergens zullen noemen. Fijn dat jij met ons wil praten. Dank je wel daarvoor. Het gesprek zal ongeveer een half uur duren.

Voor de interviewer

Gebruik indien nodig de leefgebieden van de ZRM om te bekijken of je alle relevante onderwerpen hebt besproken.

1. Financiën
2. Dagbesteding
3. Huisvesting
4. Huiselijke relaties
5. Geestelijke gezondheid
6. Lichamelijke gezondheid
7. Verslaving
8. Activiteiten dagelijks leven
9. Sociaal netwerk
10. Maatschappelijke participatie
11. Justitie

Vragen

Voorstellen

1. Ik zou graag willen weten wie je bent. Kun je me vertellen hoe je heet en hoe oud je bent?

Situatie van de jongere

2. Zou je me iets kunnen vertellen over je huidige situatie?
Spontaan laten antwoorden en anders doorvragen op:
  - Zit een jongere op school?
  - Heeft hij/zij een dagbesteding/werk?
  - Wat doet de jongere in het dagelijks leven?
  - Is er contact met ouders of andere familie en/of verzorgers?
  - Hoe ziet het sociale netwerk van de jongere eruit?
3. Je zit momenteel in deze opvang. Kun je vertellen hoe je terecht bent gekomen in deze opvang?
  - Is er vroeger iets gebeurd? Wat gebeurde er?
  - Is er later iets gebeurd? Wat gebeurde er?
  - Waarom liep het zo?

4. Hoe ziet je leven er nu uit?
  - *Probeer bij deze vraag helder te krijgen wat eerst 'thuis' betekende voor de jongere*
  - *in vergelijking met toen je nog 'thuis' woonde?*
  - *In vergelijking met de periode voor de opvang (tussen thuis wonen en de opvang)*
5. Wat vind je daarvan?
6. Wat zou je graag anders willen?
7. Wat vind je van je gezondheid?
  - *Vind je jezelf gezond? Waar wel/niet?*
  - *Ben je verslaafd aan alcohol/tabak of drugs? Wat vind je daarvan?*
  - *Hoe voel je je (psychisch)?*

Vragen en wensen voor zorg en ondersteuning

8. We gaan even terugdenken vanaf de periode dat je voor het eerst hulp of steun nodig had. Op welke leeftijd was dat?
9. Welke steun heb je vanaf die periode ontvangen en/of ontvang je nu?
10. Wat vind je goed aan deze ontvangen hulp/steun?
11. Wat vind je er niet goed aan?
12. Aan welke zorg/steun heb je tot nu toe het meeste gehad? Waarom?
13. Waar zou jij op dit moment het meest mee geholpen of gesteund zijn?
Jongere eerst open laten antwoorden (meerdere antwoorden mogelijk).
Denk bijvoorbeeld aan:
  - *Vinden van vaste woonplek*
  - *Schulden oplossen/ leren omgaan met geld*
  - *Opleiding zoeken of volgen*
  - *Vinden en houden van werk*
  - *Stoppen of minderen met alcohol of drugs*
  - *Leren omgaan met / verminderen van angst of agressie*
  - *Opvoeden van je kind*
  - *Loskomen van mensen die jou slecht behandelen*
  - *Op het rechte pad blijven*
  - *Aanpakken van medische en/of psychische zaken/problemen*
14. Hoe zou die hulp of steun er voor jou het beste uit zien?
Dit kunnen meerdere dingen tegelijk zijn.
  - *Persoonlijke coach – maatje (vast iemand)*
  - *Groepsgesprekken met een deskundige*
  - *Opvang / opname: waar?*
  - *Goede informatie*

Laatste vraag

15. Wat zou je het liefste willen voor de toekomst?

Voor de interviewer: Wat we weten over zwerfjongeren

Meerdere problemen tegelijk die met elkaar samenhangen:

- Geen vast woon- verblijfplaats
- Verleden van moeilijke gezinssituatie met bijvoorbeeld mishandeling, misbruik, agressie, verwaarlozing, uithuisplaatsing, verslaafde ouders
- Schulden
- Geen werk of opleiding
- Psychische problemen (40%)
- (licht) verstandelijke beperking (25%)
- Middelengebruik
- Beperkte zelfredzaamheid

- Laag opleidingsniveau
- Aanraking met politie of justitie
- Negatief zelfbeeld
- Klein sociaal netwerk

Vooraf behoefte aan:

- Krijgen van een baan
- Opleiding
- Vinden van vast onderdak
- Krijgen van uitkering
- Regelen van schulden
- Betere nachtopvang

Brede aanpak van preventie, opvang, herstel en aparte voorzieningen zijn nodig die aansluiten op de behoeften en situatie van de jongere. Nazorg hoort daar ook bij. Zes schakels in de hulpverlening zijn nodig:

1. Preventie
2. Signalering
3. Screening
4. Planning
5. Uitvoering hulpaanbod
6. Nazorg

Bronnen

Factsheet zwerfjongeren Nederland. SZN. <http://zwerfjongeren.nl/>, 2014.

Heineke, D. (2007). Zwerfjongeren; vraag, aanbod en beleid op een rij. Utrecht: Movisie.

Jeeninga, W. (2010). Zwerfjongeren, omvang, kenmerken en zorgbehoeften. Een literatuurstudie in het kader van het project 'Kennismakelaar', Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Brabant.

Kolstein, M. (2013). Zwerfjongeren aan het woord gemeente Assen. Groningen: Onderzoek en Statistiek Groningen.

Ouders

Gesprekshandleiding ouders zwerfjongeren

April 2017

Toelichting op het gesprek

Gemeente Maastricht wil weten:

- welke problemen zwerfjongeren hebben – wat hun situatie is.
- welke vragen en wensen zwerfjongeren hebben voor hulp, ondersteuning en opvang

Daarom gaan we in gesprek met zwerfjongeren, begeleiders en een paar ouders van zwerfjongeren in Maastricht. Het gesprek is anoniem. Fijn dat u met ons wil praten. Dank je wel daarvoor. Het gesprek zal ongeveer een half uur duren.

Vragen

Voorstellen

1. Ik zou graag willen weten wie u bent. Naam, leeftijd, gezinssituatie.

Situatie van de jongere

Ik heb gesproken met uw zoon/dochter . We hebben het gehad over de situatie waarin hij/zij verkeert en welke vragen of wensen er zijn met betrekking tot hulpverlening/ondersteuning. Graag zou ik daarover ook een aantal vragen aan u stellen.

2. Kunt u me iets vertellen over de huidige situatie van uw zoon/dochter?
Spontaan laten antwoorden en anders doorvragen op:
  - *Zit een jongere op school?*
  - *Heeft hij/zij een dagbesteding/werk?*
  - *Wat doet de jongere in het dagelijks leven?*
  - *Is er contact met ouders of andere familie en/of verzorgers?*
  - *Hoe ziet het sociale netwerk van de jongere eruit?*
  - *Hoe staat het met de gezondheid van de jongere?*
3. *Als het nog niet aan de orde is geweest*
Heeft u (momenteel) contact met uw zoon/dochter?
Zo ja, hoe vaak ongeveer?
4. Kunt u me vertellen hoe uw zoon/dochter terecht is gekomen in de opvang? Hoe oud was uw zoon/dochter toen?
  - *Wanneer is het mis gegaan?*
  - *Is er vroeger iets gebeurd? Wat gebeurde er?*
  - *Is er later iets gebeurd? Wat gebeurde er?*
  - *Waarom liep het zo?*
5. Wat had er volgens u anders moeten lopen om deze situatie te voorkomen?
  - Wat had de gemeente anders kunnen doen?

- Wat had de hulpverlening anders kunnen doen?
- Wat hadden de ouders/sociaal netwerk anders kunnen doen?
- Wat had school/werk anders kunnen doen?

Ondersteuning/zorg/hulp

6. Welke steun heeft uw zoon/dochter tot nu toe ontvangen?
  - Wat vindt u daarvan?
7. Wordt u als ouder betrokken bij de hulp die uw zoon/dochter krijgt?
  - Wat vindt u daarvan?
8. Aan welke zorg/steun heeft uw zoon/dochter het meeste gehad? Waarom?
9. Waar zou uw zoon/dochter op dit moment het meest mee geholpen of gesteund zijn?
Denk bijvoorbeeld aan:
  - *Vinden van vaste woonplek*
  - *Schulden oplossen/ leren omgaan met geld*
  - *Opleiding zoeken of volgen*
  - *Vinden en houden van werk*
  - *Stoppen of minderen met alcohol of drugs*
  - *Leren omgaan met / verminderen van angst of agressie*
  - *Opvoeden van je kind*
  - *Loskomen van mensen die jou slecht behandelen*
  - *Op het rechte pad blijven*
  - *Aanpakken van medische en/of psychische zaken/problemen*

Rol ouders

10. Ziet u nog een bepaalde rol voor u als ouder weggelegd?
11. Op welke wijze kunt u steun bieden?
12. Hoe zou u betrokken willen worden?
13. Wat vindt u van uw rol tot nu toe?

Focusgroep

Gesprekshandleiding focusgroep begeleiders

April 2017

Toelichting op het gesprek

Gemeente Maastricht wil weten:

- welke problemen zwerfjongeren hebben – wat hun situatie is.
- welke vragen en wensen zwerfjongeren hebben voor hulp, ondersteuning en opvang

Daarom zijn we in gesprek gegaan met negen zwerfjongeren in Maastricht. Om dit van hen zelf te horen. Daarnaast gaan we vandaag met jullie in gesprek. Jullie kunnen vanuit jullie rol als begeleider en ervaringsdeskundige andere informatie geven over de problematiek van zwerfjongeren en datgene wat ze nodig hebben.

Uitleg focusgroep (spelregels).

Het gesprek zal twee uur duren. Graag wil ik het gesprek opnemen, zodat ik er een verslag van kan maken. Zijn er nog vragen?

Vragen

Voorstellen

1. Naam, functie, instelling, aantal jaar werkzaam met zwerfjongeren.

Situatie van de jongere

In de interviews met de jongeren heb ik ze gevraagd naar hun situatie. Graag zou ik ook van jullie willen weten hoe jullie tegen de situatie van jongeren aankijken. Vervolgens wil ik daarna nog wat verder inzoomen op de problematiek waar deze jongeren mee te kampen hebben.

2. Hoe komen jongeren veelal terecht in de opvang?
3. Hoe ziet het leven van de jongeren eruit?
Oa. dagbesteding, school, werk
4. Hoe ziet het sociaal netwerk van jongeren eruit?
5. Hoe staat het met de gezondheid van de jongeren?

Kernproblematiek jongeren

Graag wil ik meer zicht krijgen op de belangrijkste problemen waarmee zwerfjongeren te kampen hebben. Ik ga daarover graag met jullie in gesprek aan de hand van een aantal vragen.

6. Hebben jullie het idee dat jullie goed zicht hebt op de (kern)problematiek van jongeren ten behoeve/in functie van de hulpverlening?
7. Zo ja, wat zijn de belangrijkste problemen waar de zwerfjongeren mee te kampen hebben?
8. Kunnen jullie daarbij onderscheid maken naar type jongeren
(jongen/meisje, (etnische) afkomst, verlegen/mondig, wellicht LVB-problematiek)
9. Verschilt deze kernproblematiek per opvanglocatie? Hoe komt dat?
10. Is deze problematiek in de afgelopen jaren veranderd?
  - Wat is er precies veranderd?
  - Voorzien ze veranderingen in de problematiek in de toekomst?
  - Wat gaat er dan nog veranderen?
11. Indien men geen goed zicht heeft op de kernproblematiek: hoe komt het dat ze daar weinig zicht op hebben?

Begeleiding jongeren: zorg/ondersteuning/hulpverlening

Ik wil ook graag meer inzicht krijgen in de begeleiding die jullie geven aan de jongeren.

12. *Welke begeleiding bieden jullie aan de jongeren (alleen basics of diepgaander, individueel of groepsgericht etc.)*
13. *Hoe verloopt de begeleiding aan zwerfjongeren?
Wat gaat goed/niet goed?*
14. *Wat ontbreekt er volgens jullie (nog) aan hulpverlening, waar loopt het vast?*
15. *Wat is er nodig om de jongeren sneller/beter te helpen en/of bv de doorstroming te verbeteren?*

Rol gemeente

Ik wil ook nog inzoomen op de rol van de gemeente.

16. *Welke ondersteuning zien jullie vanuit de gemeente?*
17. *Welke ervaringen hebben jullie met de gemeente?
Open laten antwoorden en doorvragen op:*
  - *Samenwerking*
  - *(Juiste keuzes voor) beleid, projecten*
  - *Goede initiatieven*
  - *Zaken die wellicht wegbezuinigd zijn (ook: is er bv wel genoeg personeel/begeleiding?)*
  - *Consistentie in de ondersteuning en financiering vanuit gemeente*
18. *Welke rol kan de gemeente spelen?*

Toekomst

19. *Hoe zien de begeleiders de toekomst voor zwerfjongeren in Maastricht
Positiever dan de laatste jaren of negatiever (& waarom)?*

Tot slot

Deze vraag leg ik graag aan ieder van jullie voor:

20. *Wat is voor jou het meest positieve in de aanpak/ondersteuning van zwerfjongeren?*